

ut tam interius, quam exterius res madescat, & mace-
retur, uti diximus, & subtilior pars in expressione eli-
ciatur, & terrestris relinquantur, ut quæsitum humorem
in medullio recipiat. Elixamus autem tunc, quum suc-
cus ex aliquo non possit evocari: nam elixando à cen-
tro ad circumferentiam extrahimus, ubi maceratione,
vel infusione non evenit: ipsa tamen tenues resolvit va-
pores. Sic adustione, torrefactione, & in calcem redu-
ctione utimur, ut partes penitus humore privemus
omni, quod evenit, quum in calcem reducimus, ut faci-
lius resolvantur, vel in liquorem vertantur, aliisque re-
bus immisceantur. Sic torrefacimus, quum res conteri
nequeunt, ut in pulverem vertantur, id animadverten-
do ne res comburatur, & combusta quæstas amittat vi-
res, & assetur, ut tenuitatem recipiat. Res, vel simpli-
cia distillantur, & ut potentioris virtutis eliciatur aqua
quo facilius res, & commodius operetur, & quia tenuio-
res medicamenti partes requirimus, crassioribus rejectis,
quæ nostro officium instituto, & sic de aliis operationi-
bus intelligendum est. Hæc nostro operi opportuna &
necessaria esse censui.

Si quis autem hæc fusius exoptabit, Medicorum li-
bros consulat. Sed nunc ab his promoveamus styllum.

LIBER SECVNDVS,

Varia inter se commisceri docet animalia,
ut nova & utilia progignantur.

PROOEMIUM.

HACTENUS in causis, earumque actionibus,
quod primo volumine præcepisse visum est, latius
evagati, quam par fuerat: nunc autem quas pol-
liciti sumus sæpo operationes aggredi non intem-
pestivum videtur, ne percipienda ejusmodi viden-
di ingenia molestissime detineamus. Quum Magiam natura-
lium scientiarum apicem, & consummatam facultatem dixe-
rimus,

rimus, de ea igitur tractatur, quod inique summum, nobile, electum, & insigne, quod in latissimis naturalis historie campis pertractatum est, intra hujus voluminis septa concludemus, sed ut id præstare, & perficere possimus, arcana hæc in sua loca redigemus, & ne quid sua classe pulsus sit, scientiarum ordinem sequemur. Eas primum in naturales, & mathematicas dividemus, & à naturalibus ordiemur, sic enim nos decere conijcimus, ut è simplicioribus, & minus operosis, notioribusque ad mathematicas evehamur. Ab animalibus igitur primo, mox à plantis, & quasi per gradus ad metalla, & ad alia Naturæ opera. Summa describemus, sive fontes, unde rerum scaturigines profuunt, & una rationes & causas adjungemus, ut industrius & gnarus rei ex se alia inveniat. Quia due animalium & plantarum sunt generationes, sponte, & coitu, primo quæ sponte nascuntur dicemus, mox quæ variorum commistis, ut nova animalia. & prioribus seculis in-visa producamus. A putrefactione igitur exordiemur, quod ea principium existat non solum ex varietate simplicium, sed mistorum miscibilium nova producendi. Nec omittendum duximus aliqua, etsi vilia fuerint, quum nulla Naturæ res sit, quam vis vilissima appareat, in qua admirandum ali-quod non habeatur.

CAPUT I.

De putrefactione, & de vi mira producendi
animalia.

DECERE visum est, ut priusquam à putrefactione nova gigni animalia doceamus, philosophorum Philosopherum placita, quæ de ea senserint, percurramus, etsi de ea re nostris in Phytognomonicis loquuti sumus, ne lectoris animus alibi divertatur, libet hic aliqua præfari, ut ex ea non solum imperfecta, sed perfecta quidem animalia gigni videamus. Porphyrius ex terræ visceribus aqua madefactis, & vi Solis in eis intruâ, animalium genera procreari censuit. Idem etiam putavit Archelaus Atheniensis, Anaxagoras Clazomenius, & Euripides ejus disci-

discipulus. Sed Theophrastus ex Cleodemi sententia existimavit, ex aqua putrescente, & mistura quadam cum terra capessente animalia nasci; & quanto ex turbidioribus, algentioribusque, tanto amplius animalium natura privari, & constantia. Diodorus, & cum eo non pauci momenti Philosophantes ajunt, animalia omnia ex putrefactione orta esse: nam coelo, terra, & elementis in mundi primordio in suis locis receptis, terra in multis locis lutosa, & mollis derelicta, a Solis radiis percussa, exiccataque in superficie tumores quosdam produxit, in quibus particularim putredines fovebantur, pelliculis quibusdam intactæ, quæ intra se putrem materiam illam continebant, nocturneque roribus humectatæ, ac die Solibus concalescunt, iusto tempore ad maturitatem productæ sunt, contractisque utriculis, omnium animalium genera exclusa sunt, quorum quæ majorem calorem sortita sunt, aves evaserunt, quæ terram, reptilia, quæ plus aquæ, pisces in mari natantes, & inter hæc media per terram pedibus ambulantes. Sed quotidie Sole terram calefaciente: non amplius animalia produxit, sed producta mutuo congressu sibi similia produxerunt. Avicenna vero in opere illo, quod de diluviis condidit, asserere ausus est, post immensas terrarum inundationes humano semine nullo, sed ex tabidis tantum cadaveribus, cœlesti solum præstante influentia, hominem, & cætera animalia generata esse, propterea ad hominis generationem, non linus, vulvam, aut cæteros locos videri necessarios, ut melius formetur infans. Assertioni argumentum affert, non modo alicubi è terra mures progigni, qui mox per coitum mirè excrescant, verum serpentes ex capillis mulierum præcipue concipi. Quin etiam de animalibus libro, amicum sibi adstruit fuisse, qui scorpiones mirabili modo procreabat, & à quibus quamplures alii progignerentur, non imperfecti, dissimilesque, ut nil aliud gignerent. Etsi hæc opinio veritatis nescia sit quoddammodo. Avetioes ad imperfectorum animalium generationem sufficere stellas censuit, ut mures, vespertiliones, & talpæ, non perinde homines, aut leones generentur. Et quotidiana nos videmus

demus experientia multa progigni posse animalia è sinu terræ, & è putri materia. Et majores nostri putantes omnia animalia à terra producta, eam universi matrem nuncuparunt, Græci parum nomen immutantes Dimiteram dixerunt. Ovidius sub Pythonis fabula hanc generationem ex putrefactione elegantissime cecinit.

*Cætera diversis tellus animalia formis
Sponte sua peperit, postquam vetus humor ab igne
Percaluit Solis, cœnumque, nãque paludes
Intumuerè æstu, secundaque semina rerum
Vivaci nutrita solo, cœu matris in alvo,
Creverunt, faciemque aliquam cepere morando,
Quippe ubi temperiem sumpserè, humorque, calorque,
Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cumque sit ignis aquæ pugnax, vapor humidus omnes
Res creat, & discors concordia fœtibus apta est.
Ergo ubi diluvio tellus lutulenta recenti
Solibus athereis, altoque recanduit æstu,
Edidit innumeras species: partimque figuræ
Retulit antiquas, partim nova monstra creavit. &c.*

CAPUT II.

Animalia quedam terrestria, quæ ex putrefactione gignuntur.

Hoc commune cum stirpibus animalia habent, quod alia semine, alia spon te Natura oriantur, nullo cognationis semine antecedente, quoniam alia humo, aut stirpe putrescente fiunt, ut insecta, alia ex rore, qui frondibus insidet, ut erucæ, alia limo, ut testacea, alia ex animalibus ipsis, excrementisque partium gignuntur, ut pediculi. Nos aliqua è majoribus nostris descripta referemus, ut ea plane cognita, ex iis nova procreare condiscamus. Et initio videamus

Mures quomodo ex putrefactione generentur.

Juxta Thebaidem Egypti, tradit Diodorus, quum Nili cessat inundatio, calefaciente Sole humum ab aqua madefactam, variis in locis ex terræ hiatu murium oritur multitudo, qua ex re plurimum stupent homines, quum videant

quum videant quorundam anteriorem usque ad pectus, & priores pedes murium partem animatam moveri, posteriori nondum inchoata, sed informi. Plinius. Deturgente Nilo muscoli reperiuntur inchoato opere genitalis aquæ terræque, jam parte corporis viventes, novissima effigie tantum terrena. Sed Ælianus. Ut in Ægypto pleuit perpauculis guttis, mures nasci solent, qui longe, lateque in arvis vagantes maxima calamitate messes grassantes, eas succidunt, & manipulorum acervos vastant. Itemque in Ponto evenire: sic multorum supplicationibus Deo factis avertuntur. Idem Macrobius; & Avicenna mures ex imbre ortos per coitum mire excresecere dicit. Et ex putri materia, quæ in navibus reperitur copiosissime mures produci, eosque coendo alios generare. Aristoteles murium percepit ortum redundantis agrestis murium generis. locis enim compluribus agri tam inaudito modo oriri solent, ut parum ex universo frumento relinquatur, tam cito absumitur, ut nonnulli mediocres agricolæ, quum pridie metendum statuerint, postridie mane cum messoribus accedentes ad segetem, absumptam invenerint totam. Interitus autem minime evenit ratione, paucis enim diebus omnino abolentur. Plinium latuit quoniam modo illa multitudo repente occidat: nam nec examines reperiuntur, nec extant, qui murem hyeme in agro effoderint. Patriis sedibus quosdam Italiæ populi incurso agrestium murium expulit, ex Diodoro, & Æliano. Cosas Hetruriæ civitatem mures destruxere. Plurimi ad Troadem pervenerunt, & jam inde fugaverunt accolas. Theophrastus, & Varro narrant, ex Gyro insula incolas fugasse, sic de Heraclea Ponti, & de aliis traditur. Miro etiam modo generantur

Rane ex putri pulvere & imbre.

Nascuntur enim conspersis tantum æstivo imbre litto-
rum, & itinerum pulverulentis arenis. Ælianus quum ex Italiæ Neapoli, Puteolos iter faceret, ranas prospexit, quarum pars quæ ad caput pertinebat, repebat, & duobus pedibus agebatur, altera nondum conforma-

C

ta, con-

ta, concretioni limosi humoris similis trahebatur. Ovid.

„Eodem corpore saepe

Altera pars viri, rudis est pars altera tellus.

Et alibi:

Semina limus habet viribus generantia ranas,

Et generat truncas pedibus:

Tam facilis earum generatio est, & momentaria, ut etiam pluuisse ranis scriptum sit, & in cœlo generatas. Ranis aliquando pluuisse author est Phylarchus apud Athenæum, Heraclides Lembus circa Dardaniam, & Pæoniam ranis pluuisse, atque tam copiose, ut domus & viæ replerentur. Itaque primis diebus aliquot tum occisis ranis, tum domibus oclusis sustinebant incolæ, quum vero nihil proficerent sed vasa replerentur, & una cum eduliis coctæ simul assæve reperirentur ranæ, nec aquis uti liceret, nec pedes in terra ponere propter coarctatas ranas, regiones deseruerunt, ex Diodoro, & Eustathio. Autharidæ, gens Thesprotica, ranis inchoatis, & imperfectis de cœlo lapsis in alium locum demigrare coacti sunt. Sed majori miraculo

Rubeta cæno, se ipsas, & menstruo fiunt.

Rubeta enim ex putredine, & corruptione nasci putatur. In Dariene provincia novi orbis aër insaluberrimus, utpote cænosa, & paludibus foetidis septa, imo vicus ipse palus est, ubi ex guttis mancipiorum dextra cadentibus, dum irrigant pavimenta domus, illico bufones gignuntur, ex Petro Martyre. Sub simo putrefacta anate bufonem generari testantur versus, qui circumferuntur.

Bufones gigno putrida tellure sepulta,

Humores pluvii forte quod ambo sumus.

Sed mulierum sanguine menstruo putrefacto difficile non esset rubetas generare: nam mulieres una cum sætu humano hoc pecus consiciunt, ut Cælius Aurelianus, & Platearius nominant, sicut bufones, ranas, & laceratos, & iis similia animalia; & mulieres Salernitanæ olim in principio conceptionis, & maxime quando fœtus debet vivificari, prædictum animal occidere nituntur succo apii,

co apii, & porrorum. Mulier recens nupta, quum omnium opinione pragnans diceretur, loco fetus quatuor animalia ranis similia peperit, & postea optime valuit, quod animal inter mokæ genera numeratur. Paracelsus ex serpente in plura frustra secato, & vitreo vase sub simo posito, quamplurimos vermes generari dixit, qui sub simo educati, nutritique quilibet magnitudine serpentem exæquabit, sic ex uno centum possint generari, atque ut de serpente dixit, de multis aliis fieri posse non abnuj: quod verum esse non inficior, sed non eosdem serpentes generant. Sic etiam ex muliebri impuritate scilicet menstruo, ac spermatis sanguine: eodem modo basiliscum nasci, quem omnes qui viderint, moriantur, quod omnino falsum. Clarum est etiam posse

*Serpentes ex humana medulla, capillis menstruata,
& equinis se:is enasci.*

Quod ex humana corpore nascentur, legitur in Hungaria juxta fluvium Theisam accidisse, ut in multorum hominum corporibus serpentes & lacerti naturalibus similes nascerentur, ut circiter tria hominum millia sic perisse memorentur. Plinius peperisse ancillam serpentem inter initia belli Marsici retulit. Avicenna libro de diluviis, serpentes narrat ex mulieris præcipue capillis gigni, qui productiores, humidioresque sunt natura. Idem evenire videmus ex setis jubarum equi fluenti aquæ expositis: nam paucis elapsis diebus se movendo, vitales fuisse conjecimus: atque ab amicis idem factitatum accepimus. Ex humanis carnibus, & præsertim medulla serpentes generari est omnibus in confesso. Alianus hominis mortui spinæ medullam putrescentem in serpentem converti dixit, exoriri que feram, & serpente animantem immanissimum ex mansuetissimo: atque maiorum hominum spinas post è vita egressum talia monstrare parere. Ovidius ad id.

Sunt qui, quum clauso putrefacta est spina sepulcro,

Mutari credant humanas angue medullas.

Plinius anguem ex medulla hominis spinæ gigni à multis accepit. Tractatur etiam à scriptoribus,

Scorpio ut oriatur ex basilico.

Florentinus Græcus ocimum mansum, & in Sole positum scorpiones generare dixit. Adjicit Plinius. Tritum ocimum si operiatur lapide, scorpionem gignere: commandatumque & in Sole positum vermes asserre. Quinimo tradunt aliqui manipulo ocimi cum cancris decem marinis, vel fluviatilibus trito, convenire ad id scorpiones à proximo omnes. Avicenna scribit, amicum habuisse, ut diximus, qui mirabile scorpionem producendi secretum habebat. Galenus id negat, sed viriosi esse succi, quæ res impulit quosdam, ut falsa de eo prodiderint, affirmantes ipsum paucis diebus scorpionem generare, si tritum in ollam inanem intromitteretur, & potissimum si quis quotidie ollam ad Solem calefecerit, verum id quidem falsum. Sed cancri corpus mirabiliter in scorpionem mutatur. Ait Plinius. Sole Cancris signum transeunte, & ipsorum, quum exanimati sint, corpus transfigurari in scorpiones narrantur in sicco. Ovidius.

*Concava littoreo si demas brachia cancro,
Cetera supponas terræ, de parte sepulta
Scorpius exibat, caudaque minabatur unca.*

Ephemerus in aceto nascitur.

Ex Aliano, ac ejusmodi animalia idcirco ephemera appellari, quod id ætatis vivant, ut uno die vitæ cursum conficiant, ex facie vini acescentis vitam trahunt, aperto dolio, ut in lucem suscepta sunt, è vita excedunt. Hippatis fluvius apud Cimerium Bosphorum sub solsticio defert veluti folliculos, acinis majores, quibus quadrupes volucres erumpunt, quod genus animalis in postmeridianum usque diei tempus vivit, & volat, mox descendente Sole, languet, donec decedente moriatur, vita non ultra diem unum peracta, ut hemerobion, id est diarium appellatum sit. Eodem modo

Pyrigonas in igne nasci.

Tradit idem, & volucres bestiolas existere, appellatas eo modo, quod in igne vivant, alanturque, hucque & illuc volare. Hoc admirabilitatem facit, illud admirationem excitat,

excitat, quum extra ignem nutritum egrediuntur, & frigidum cœlum attingunt, statim exeunt e vita. Est &

Salamandra ortus ex aqua.

Quum nil gignat, neque ex eis genus masculinum, femininumque, sicut neque in anguillis, omnibusque, quæ nec animal, nec ovum ex se generant, ex Plinio. Nunc præstantissimam generationem attingemus, quomodo

Apes ex bove nascuntur:

Ælianus genus bubulum multas habere commoditates dicit, & præter alias mortuum generosa quædam res, & dignitatis plena existimanda est, quod apes ex illius reliquis nascantur, animalium speciosissima, fructumque utilissimum, & suavissimum homini comparantes. De eisdem Ovidius.

Nonne vides quæcunque mora, studioque calore

Corpora tabuerint, in parva animalia verti?

I quoque delectos maciatis obrue tauros,

(Cognita res usu) de putri viscere passim

Florilegæ nascuntur apes.

Florentinus Græcus hæc scribit. Iubas Rex Lybiorum facere apes lignea in arca docet. Democritus & Varro in humana lingua in domo faciendas esse tradunt, quod etiam melius existit. Modus hic est. Domus sit tibi alta decem cubitorum, latitudinis itidem cubitorum decem & reliquis lateribus comparibus. Ingressus in ipsa formetur unus, fenestræ quatuor, ab unoquoque una. In hac inducas bovem triginta mensium, carnosum, valde pinguem, faciasque astare ipsi juvenes multos, qui ipsum fortiter verberent, & fustibus cæsum occidant, & simul cum carnibus ossa ipsa comminuentes, diligentem autem animadversionem habeant, ne quid bovis cruentent: non enim ex sanguine apis generatur, & circa primas plagas non violenter ipsum irruant, statim vero obturetur omnis bovis meatus linteolis puris, ac tenuibus pice tinctis, veluti sunt oculi, nares, & os, & quæ à natura productæ sunt partes ad evacuationem necessariam. Deinde thymo substrato multo, boveque supino super ipsum reclinato, domum egrediantur, & statim

11m januam, & fenestras luto denso oblinant, ut neque aëri, neque vento ullus aliquis ingressus, aut perspiratio pateat. Tertia autem hebdomade undique domum adaperire oportet, & lumen, aëremque purum admittere, præterquam ex ea parte, unde vehemens ventus irruat. Postquam autem materia perfrigerata, & ventum attraxisse sufficientem videris, rursus concludere oportet, & luto, ut prius, munire. Post undecimum diem denuo aperies, & inuenies domicilium apibus plenum, acervatim inter se coagmentatis, & nil ex bove, præter cornua, ossa, & pilos. Ajunt ex cerebro gigni Reges, ex carnibus vero alias apes, ex medulla Regem, prætare tamen cæteris ex cerebro natos magnitudine, pulchritudine, & colore. In prima enim apertione carnem in animalia transformatam reperiēs, parva, & alba, specie inter se similia, sed non perfecta circa vitulum multiplicata, immobilia quidem omnia, paulatim vero auferescentia. Videbis alarum excretionem jam exarticulatam, videbisque proprium colorem accipientes apes, circumfidentesque Regem, & advolantes subtrementibus alis, propter insuetudinem advolandi, & membrorum debilitatem: assident autem fenestras impetuose impellentes, propter desiderium lucis. Sed præstat apertiones fenestrarum alternis diebus facere. Sed quia hæc à Virgilio elegantissime descripta sunt referre non pigebit.

Exiguus primum; atque ipsos contractus ad usus

Eligitur locus: hunc angustique imbrice tecti,

Parjetibusque premunt arctis, & quatuor addunt,

Quatuor à ventis obliqua luce fenestras.

Tum vitulus bima curvans jam cornua fronte

Quaritur: huic gemina nares, & spiritus oris

Multa reluctanti obstruitur, plagisque perempto

Tunsa per integram solvuntur viscera pellem.

Sic positum in clauso linguunt, & ramea costis

Subjiciunt fragmenta, thymum, casiaque virentes,

Hoc geritur Zephyris primum impellentibus undas,

Ante novis rubeant, quam pratæ coloribus, ante

Garrula quam tignis nidum suspendat hirundo,

Interea teneris tepesactus in cœsibus humor

Æstuat,

Æstuat, & visenda modis animalia miris,

Trunca pedum primo: mox & stridentia pennis

Miscentur, tenuemque magis, magis aëra carpunt.

Sed ut ex tenero, & nobili vitulo generantur optimæ apes, ita ex deterioris, villiorisque carnibus animalis ignobiles apes generantur. Ob id tradit Ælianus, quod

Vespæ ex equo generantur.

Quando ejus cadaver putrefactum est, ex hujus putrescentis medulla evolvant vespæ nimirum volucrum progenies ex equo animali velocissimo. Ovidius vespas, & crabrones vocat.

Pressus humo bellator equus crabronis origo est.

Isidorus crabronem vocari a cabo, id est caballo, quod ex eo creentur. Nascuntur etiam crabrones ex putridis equorum carnibus, Plinius, autore Virgilio, ex equorum corpore exanimato, vespas, atque crabrones generari, mutante Natura ex aliis quædam alia. Eodem modo

Fuci ex mulis fiunt,

Isidori autoritate, qui fucos ex mulo generari dixit. Fucus dictus, quod alienos labores edat, quasi fagos: depascitur enim quod non laboravit. Sed alii non fucos, sed locustas ex mulorum carnibus generari dixerunt. Tandem vilissimus omnium ex vilissimo animalium

Scarabeus ex asino oritur.

Plinius ex asinorum corporum corruptione scarabeos nasci scripsit. Isidorus ex velocibus canibus scarabeos generari, Ælianus scarabeorum natio sæminei sexus expers est, ideo in fimi pilam semen immittit, quam octo & viginti dierum spatio volvat, & calefaciat, exinde foetum procreat.

CAPUT III.

De quibusdam aribus, quæ ex putrescentibus arborum fructibus generantur.

OLAUS Magnus in descriptione Septentrionalium Europæ regionum, circa Scotiam ex fructu arboris cujusdam meminit quasdam aves enasci. Munsterus

vero arbores vivere ait, quæ fructum foliis convolutum promant, qui cum opportuno tempore in subjectam aquam decidat, reviviscit, convertiturque in avem vivam, quam vocant avem arboream. Veteres enim Cosmographi, præsertim Saxo Grammaticus, hujus arboris meminit, ne quis recentiorum signum putet. Sed recentiores non solum in Scotia, sed ad Tamesim amnem, quæ Londinum præterfluit, bivalvas conchas esse rugoso pediculo crassiore, & navis annosæ carinæ infixas, pafilas, circinati fere ambitus, foris albas, lucidas leves, fragiles, nuci amygdalæ compressæ pares, ex imo ventricosas, veluti è musco, & limo semiputridæ nascuntur, & quasi fungi pedicelli unico cohasu pendent, quasi alimentum inde sugant. Has alii dicunt è vermicellis creari, alii ex surculis arborum, & ramis, quæ maris æstus aluit temere projectorum sobolem esse, quæ vero in sicco labantur emori, quæ in alluvionibus maris rapiantur, concha excludi, & in anatem: vel in cogenerem avem adolescere: Eadem quoque

Aves è lignorum putrefactione

Nasci narrat Gesnerus in insulis Hebridibus. Silignum in mari projicias, temporis tractu primum in eo vermes excavato ligno nascuntur, qui sensim anatis capite, pedibusve, atque alis, plumas postremo edunt, demum anseribus magnitudine æquales, & quum ad justam pervenerint magnitudinem, cælum, reliquarum avium more alarum remigio per aëra delatæ petunt. Quum lignum putrefieri incipit, ingens confestim multitudo vermium apparet, aliis adhuc rudibus, aliis quædam membra formata habentibus, partim formatarum perfecte avium, inter quas quædam plumas perfectas habent, & aliæ implumes erant. Paracelsus, ut gallinæ calore mucor ovi, & phlegma in pullum animatur, ita & avis in vitreo vase clauso combusta, atque ita clausa sub limbo contenta in mucosum phlegma convertitur, & id in aviculam eodem calore animatur, ac restauratur, veluti phoenix. Ficinus, ex Alberto, ex salvia putrefactione avem nasci ait merula similem, quæ à mundi vita ibidem animatur.

CAPUT IV.

De piscibus, qui ex putrefactione gignuntur.

RELIQUUM est piscium aliquot memoremus, qui ex putrefactione nascuntur, ubi de terrenis, & volucris dixerimus; & primo,

Anguille quomodo generentur.

In anguillis sexus femininus, masculinusque non est, nec per coitum generantur, nec pariunt ova, nec vero capta unquam est, quæ aut semen genitale, aut ova haberet, nec meatus vulvæ accommodatos scissura ulla offendit, quod ita esse argumento constat, quod in nonnullis sæculentis stagnis, aqua omni exhausta, & limo deterfo, anguillæ denuo generantur, ubi aqua accesserit pluvia: nam siccis temporibus gigni nequeunt, etiam perenni in stagno quippe imbre nascuntur, & aluntur: ex Aristotele. Ex putridis etiam rebus generantur. Compertum est enim mortuo equo, & stagnis injecto paulo post innumerabiles anguillas visas esse: quod ex aliorum animalium cadaveribus quoque accidit. Aristoteles ex intestinis terræ oriri dixit, quæ intestina oriuntur tum in mari, tum in fluviiis, tum in stagnis putredinis maxime ratione, sed in mari, quæ algæ sunt, in stagnis autem, & fluviiis juxta ripas, calor enim amplius eas subire partes facit, ut putreant. Ob id nos amicum novimus, qui ligneis vasis aqua plenis, algis, & quibusdam fluminum herbis immisis, & lapidis pondere oppressis sub dio, paucis diebus anguillas generabat. Similis est

Apuarum ortus ex spuma.

Apuam Græci ἀφύλη vocant; quod is pisciculus pluvia nascatur. Plura earum genera, quæ ex ἀφύλῃ, id est, spuma, non ex coitu gignuntur, sed ex terra arenosa, quæ nec incrementum capit, nec prolem affert, sed temporis spatio perit, ac denuo nascitur, unde omnibus fere anni temporibus generantur, & nascuntur locis umbrosis, & tepidis, quoties solum tepesit, ut in Attica terra apud Salaminam, & juxta Themistocleum in Marathon.

C 5

thone. Nonnunquam vel quum aqua è cælo incessit, ori-
tur hic pisciculus in spuma, fertur interdum per summa
maris, & in spuma fluitat, ut in limo vermiculi. Athe-
næus Veneri sacrum dicit, quod ipsa quoque è spuma ge-
nita sit, unde ἀπὸ θεῆς nomen meruerit. Alianus, apuæ
non procreant, nec procreantur, sed è limo nascuntur,
quum enim cœnum in mari concreverit, valde & limo-
sum, & atrum efficitur, mirabili natura & vitali repescit,
atque in permulta animalia, nimirum apuæ immutatur.
Contra numerosiores fluctus, ac saxifragas undas perflu-
gia habent sinuosas scopulorum latebras, nulloque egent
cibo. Oppianus ita elegantissime describit:

*Apkritides imbelles genus non sanguine natæ,
Parvula sub nullo turba est generata parente,
Quum sortes imbres densis ex nubibus haurit
Mens loris, ex templo miscetur murmure pontus,
Tolluntur fluctus celeri vertigine misti,
Qui canas faciunt spumas, atque unda tumescit,
Et non prævissis collecta hæc agmina tedis
Emergunt pelago, subito nutrita videntur.
Spuma nascuntur, de spuma nomina sumunt, &c.*

Apua mugilum ex putrefactione.

Nascitur genus quoddam apuæ mugilum, quod non ex
coitu, sed ex limo arenave nascitur, quod tum locis pa-
lustribus, tum vero apud Gnidum factum olim memo-
ratur. stagnis enim, vigente canicula, exiccat, & limo
arido, ubi primum imbribus restagnare loca inciperent,
pisciculi nascebantur mugilum generis, magnitudine
mænarum parvarum, nec in his aliquid ovi, vel seminis
continebatur. Quin etiam in nonnullis Asiæ amnibus,
qua effluunt in mari pisciculi, quidam magnitudine in-
restinorum hepseti eodem modo proveniunt, quare
apuæ mugilum ex arenosa terra, vel limo nascitur, ex
Aristotele. Idem de apua mænidum existimandum est.
Videtur etiam nasci

Cyprinus ex putri limo.

Eodem modo aquæ dulcis, quippe observatum est lacu-
bus,

bus, montibus obvallatis, in quibus nullus fons, aut palus, aut fluvius alluit, insluitque præter cœlestem imbrem, & ubi pluviae inceserint, piscibus onerantur, & inter cæteros cyprinis. Sunt etiam, qui legitimo Naturæ ordine ex mare & fœmina generantur. Sunt etiam in peculiaribus lacubus privatae naturæ pisces, ut in lacu Lemano, Benaco, & aliis carpiones, & similes. Generantur quoque

Terreni pisces ex putrefactione.

Tradit Plinius in Paphlagonia effodi pisces gratissimos cibis, terrenos alris scrobibus, in his locis, ubi nullæ restant aquæ, miraturque & ipse gigni sine coitu. Humoris quidem vim aliquam inesse, quam puteis arbitrat, quum in nonnullis reperiantur pisces. Gignuntur

Ostracoderma ex limo spumoso.

Si testis intacta considerabimus, sive ex marini humoris vi, sine semine, sine mare, & fœmina procreari cernimus. Quum enim dura testa undique operata sint, nullus interiorum partium, quæ ad generationem condita sunt, contactus, vel attritus fieri commode potest. Inquit Aristoteles, omnia ostracoderma sponte nasci, argumento, quod in navigiis oriantur, ex putrescente limo spumoso. multisque in locis, in quibus nil tale ante fuit, humoris inopia cœnoso reddito loco, testacea nata sunt. Nil autem ab his genitale emitti indicio est, quod quum Chii quidam ex Lesbo varia ostrea delata in maris vicina loca, limosæque divisissent, tempore nihilo plura fuerunt, quin magnitudo earum increvissent. Ostrea igitur in mari, fluviiis, & lacubus generantur, & ob id limnostaera appellata, suamque originem capiunt, ubi cœnum est. Oppianus:

*Iam etiam in humidis liquidas habentibus vias maris,
Gorgitibus sponte nascentia germina, & matre carentia genera,*

*Ostreum, imbecilleque apuæ, concharumque genera,
Et testacea, turbines, & quæ in arena nascuntur.*

Et alibi.

Qui non concumbunt, nec foetus nexibus edunt,

C 6

Per

*Per se nascuntur, sedo velut ostrea cœno :
Est non distincto semper levis ostrea sexu ,
Hos inter pisces nec mas, nec fœmina nota.*

Neritæ, purpuræ, ungues sponte gignantur.

Vt lepades, pectines, holoturia, & omnia, quæ suis sedibus hærent. nam quomodo in iis inter se corporum congressus, atque commistio fieri posset, quum plantarum more vivant? Purpuræ igitur, & ostracoderma ex materia putrescente, & limo nascuntur. Buccinis ortus idem. Limostrearum origo cœnosis locis existit. Conchæ, ungues, & pectines in arenosis locis formantur. Pinnae rectæ bisso alligatæ in locis arenosis, & cœnosis: denique testacea omnia sponte sunt ex limo, pro limi differentia. In cœnoso ostrea, in arenoso conchæ, in petrarum caver-nulis holoturia, balani, per summa adherent lepades, & neritæ: mytulis, purpuris & buccinis eadem origo, quæ materia putrescens est in aliquibus stagnis. Quum sepes piscandi gratia disponerentur, & per vetustatem computruissent, mytulorum copia abundavit, iis vero revul-sis, locus mytulis earuit.

CAPUT V.

Ex variorum animalium missione posse nova exoriri animalia.

DIXIMUS animalia, quæ ex putrefactione oriebantur, nunc ex variorum commistū varia exoriri posse animalia non inficiabimur, & ex his alia nova generari, ne occasio unquam desit infinita procreandi animalia, & monstra invisa. Nec aliam ob causam dixit Aristoteles animalium libro, Africam semper aliquid novi parere, nisi quia aquarum penuria in his regionibus ad flumina convenirent varia animalium genera, ex propinquis, & vicinis locis, quæ vi, aut voluptate cogente, ad coitum informes partus & monstruosa nascebantur animalia. Ab antiquis multa descripta sunt, multa recenter excogitata, & casu inventa, quæ futura esse possunt, ingeniosis cordatis viris judicandum relinquo. Sed ingeniosos divertere, aut detertere non debent Philo-

Philosophorum quorundam persuasiones, ex duobus diversis generibus natura tertii generis fieri, & neutris parentum esse similia, eaque ipsa, quæ jam nata sunt, non gignere in omni animalium genere, propterea quod videant nulum non generare, quum multa animalia nunc videantur, ex diversis prognata generibus, quæ gignant, ab eisque generata alia generent, ut in perpetuum species illa conservetur. Nec decens est aliquorum exemplo legem sanciri, quæ in omnibus prævaleat, quum domesticis laribus, & villis diversorum animalium commistū, sæpe diversas species generari, & quæ alias generent, & tanto eorum facies, & corpora à primis progenitoribus variant, quanto per numerosiores mixtiones commiscantur, ut vix pristinæ similitudinis, vel habitus aliquid retineant: nec omnino verum, ex variorum commistū nata imperfecta, & dissimilia, ex quo nil amplius gignatur. Ex his commixtionibus, & varias in Medicina proprietates nanciscuntur, & in domesticis usibus, & in venationibus vitia emendamus, & varias virtutes inducimus. Nos primum ab antiquis excogitata, & descripta recensemus, mox quæ à recentioribus, post quæ à nobismet ipsis, & in variis regionibus vidimus. Et ex his ingeniosus quisque ex se alia poterit invenire. Sed priusquam ad experimenta descendamus, operæpretium videtur præceptiones aliquas observari dignas rememorare, quæ ab Aristotele, & aliis descriptæ sunt, ut facilius mutuo initu conjungantur, repleanturque. Primo quod magnitudine intersc non multum discrepent, sed vel parva, aut nulla inter ea sit differentia: nam si multa intercedit, simul commisceri nequeunt: par est canis, & lupi magnitudo, leonis & pantheræ, asini, & equi, & inter aves gallinæ & perdices, falconis & accipitris. Satis enim inepte quis equum cani, vel elephanto equam, aut gallinis passerem associabit. Præterea sit par gestationis tempus, scilicet quod æque uterum ferant; nam si animal unum per annum uterum geret, alterum per sex menses, tempore, quod partus egerere jam maturum debet, aliud partum semipræfectum habet. Canis duobus mensibus
fert

fert uterum, equus duodenis: & inquit Philosophus, non nasci animal, nisi iusto tempore. Ob id non canis ex homine nascitur, nec equus ex elephanto, non igitur differunt gerendi uteri tempore. Sint quoque oportet animalia salacissima, quæ commisceri conamur: nam ea quæ casta, & vix semel anno ad coitum incitantur, si suæ speciei scœmina desit, priusquam ad aliam animam inclinent, transit congressus tempus: sed quæ luxuriæ obnoxia sunt, furiis stimolata, cæca in sui, & alieni generis animalia ruunt. Inter quadrupedes canis, hircus, sus, & asinus luxuriosa sunt; inter aves perdoes, coturnices, columbæ, & passeres. Oportet etiam commisceantur tempore ad coitus idoneo: nam tempus & ætates certas ad Venerem singulis animalibus Natura fixit. ac statuit. Commune tempus coitus hyemis sævitia cessante, & veris clementia oriente, quo animalia prope dixerim omnia ad coitum excitantur, & fervent. Sint quoque ætates congruæ: nam statim tempore vis illa prolifica animalibus accedit; novellorum enim prima seminis emissio, aut infœcunda, aut imbecillis, unde suo cuique generi ætas sua prolifici coitus commodo statuta est. Sit ætas novella, & utrique par fere semper, nec effœta, aut debilis. Sed si animalia luxuriosa non sint, diversis artificijs faciemus;

Animalia ut ardentius ad coitum incumbant,

Et si scœmina semen non retinet, variis modis efficere, ut illud non rejiciat. Plura apud authores extant Veneris incentiva, & multa apud nos usitata. Scribit Ælianus, ut plus Veneri indulgeant animalia, pastores ovium, caprarum, & equarum tempore coitus genitalia, delibutis fale & nitro manibus, perficiant, ut iis vehementer coitus appetitio exoriat. Alii pipere perungunt, alii urticæ fructu, alii myrrha & nitro, nam ex ea satis fricatione scœminæ libido excitatur, & mares sustinet. Et procliviores ad coitum hircos efficiunt, si eorum nares & mentum odorato unguento perungant, contraque eodem, mediis caudis lino alligatis, à vehementioris coitus appetitione reprimere. Absyrtus alacriores mares ad Vene-

Venerem facit, deterſæ equæ natura, iſſis nares adlinendo. Didymus ad coitum validos arietes reddere, ſæpe iſſis pabulo herbam polygonum appellatam exhibendo: unde iſſi & reliqua pecora ad coitum excitantur. Plinius cæpas objicit pecori, ut vim coeundi augeat, non minus quam homini eruca. Et aſinæ, ut ſemen retineant, à coitu verberibus incitant ad curſum, reſperſis frigida aqua genitalibus. Quæ remedia, & ejuſmodi talia apud auctores, qui animalium historias contexerunt, ubertim reperiſſes.

CAPUT VI.

Fortiſſimi canes, diverſarumque virtutum ex rariorum animalium commiſſione quo modo generari poſſint.

ACANIBUS incipiemus, quum nullum animalium nobis familiarius, & quum multis animalibus par ſit magnitudo, tempus geſtationis uteri, & luxurioſus quoque ſit, ſemperque ad coitum paratus, miſceturque cum ſui generis, & valde alienigenis, habitum, & formam immutando, reliqua vitia emendando, ad cuſtodiam, venationes, varioſque uſus, & luſus accommodando; & primo quomodo generari poſſit

Indicus canis fortiſſimus ex tigride.

Hic maſtinus, robuſtus, bellator, & hircanus ab aliis appellatur, Ariſtoteles ex cane & tigride generari dicit, & indicos dici. Et alibi, ex cane & fera quadam, non expreſſo nomine. Plinius, è tigridibus canes Indi concipi volunt: ob id in ſilvis, coitus tempore, alligant feminas, primo & ſecundo ſœtu feroces nimis putat gigni, tertio demum educant. Ex Indicarum rerum ſcriptis Elianus hitoriam robuſti canis deſcribit. Canes feminas multo generoſiſſimas, tum ad inveſtigandum ſeras narium ſagacitate præſtantiſſimas, tum vero ad curſum velociſſimas, in loca, ubi tigrides habitandi mos eſt, productas paſtores ad arbores alligant, & diſcedunt: in has autem tigres incurrentes, venationis inopia & fame laborantes lacerant: ſin autem ad libidinem inflammati, & cibo completi ſint, cum canibus complexu venereo junguntur, ex hac

tigri-

tigris quidem non generatur, sed semē ad deteriorem delapsū, maternum genus referens, canis efficitur. si canes tigris patre nati, cervi, vel apri venatum præclare spernunt, quum in leonem incurrunt, gaudio exiliunt. Summa Indus nobilitate homo Alexandro, Philippi Regis filio horum roboris canum sic periculum fecit, ut primo cervum emitteret, canis ex eo loco, ubi quiescebat, eū despiciatissimum habens, nil se commovit, deinde ad aprum dimissum, quemadmodum affectus fuerat in cervum, immotus permansit, tum vero ubi ursus immisus fuisset, atque hunc, atque alios despiciatui ducens, ab eo invadendo se tenuit, ad extremum hic leonem, quem protulissent in medium, ut vidit, ira exarsit, ac profecto tanquam iustus hostis in certamen descendisset, sine mora intrepidus invasit, atque acerrima comprehensione leonem constrictum tenens, illius fauces premebat, & suffocabat. Tum Indus, qui hoc spectaculum Regi præbebat, quique probe sciebat ejus robur animi, & constantiam, primum huic caudam abscindi iussit, is præ ipso leone, quem mordicus tenebat, sibi caudam abscindi facile patiebatur, deinde etiam crus unum suffringi imperavit, is vero æque, ut à principio urgebat, & perinde nihil remittebat, quasi alienum crus, & ad se nihil pertinens, suffringeretur. Post alterum, unde quoque is nihil commotus, arcte tenebat, tum tertium incidi præcepit, is similiter, ut ante, nihil se relaxavit à retinendo leone. Tum etiam quartum crus abscindi voluit, is nihilo remissior factus, nihiloque minus leonem retinens, maximo robore ad ejus perniciem incumbere: denique et si caput à reliquo corpore abscisum erat, illius tamen dentes ex illa leonis parte, in qua primum defixi fuissent, pendebant simul, & quamvis is, qui eos in initio defixerat jam mortuus esset, ejus tamen etiam nunc ex leone appensum caput sublime ferebatur. Hic quum Alexander non mediocri dolore afficeretur, ipsius admiratione virtutis obstupescens, quod is, qui tale specimen virtutis dedisset, è vita, quam ex robore animi, cedere maluisset. Id Indus videns, quatuor canes huic similes illius donavit ille

ille cum grato, & jucundo animo eos munere accepit: tum vero eum, qui dedisset, tanto pretio, quanto par esset præstantissimum Regem, remuneratus est. Hæc eadem Philes. Diodorus vero Siculus, & Strabo, Sopithem Regem fuisse scribunt, qui canes illos Alexandro donavit centum quinquaginta, qui prægrandes & robustissimi, atque cum tigridibus commisceri dicebantur. Apud Pollucem eadem historia refertur. Nec diversus ab hoc canis Indicus videtur, à Plutarcho descriptus. Canem, inquit, qui inter Indicos primas tenebat, quique adversus Alexandrum depugnat, in arenam productum, quantisper cervus, aut aper, ursusve emitteretur, contemptim immotum jacuisse ferunt: sed enim ubi leo conspectus est, excitatum momento, pedibus arenam sparsisse, velut hunc antagonistam dignum se judicaret; cervos omnes despicaretur. Plinius. Indiam petenti Alexandro Magno Rex Albanæ dono dederat inusitata magnitudinis canem, cujus specie delectatus, jussit urfos, mox apros, & deinde damas emitti, contemptu immobilis jacente, eaque segnitie tanti corporis ostensus Imperator generosi spiritus, eum interim jussit. Nunciavit hoc fama Regi, itaque alterum mittens, addidit mandata, ne in parvis experiri vellet, sed in leone, elephantove, duos sibi fuisse, hoc interempto, præterea nullum fore. Nec distulit Alexander, leonemque fractum protinus vidit, postea elephantum jussit induci, haud alio magis spectaculo lætatus: hortentibus quippe per totum corpus villis, ingenti primum latratu intonuit, mox ingruit assultans, contraque beluam exurgens hinc, & illinc, artificii dimicatione, qua maxime opus esset, infestans, atque evitans, donec assidua retarum vertigine afflixit, ad casum ejus tellure concussa. Gratius de hujusmodi cane:

*Sed non Hircanæ satis est vehementia genti
Tanta: suis petiere ultro fera semina sylvis,
Dat Venus accessus, & blando sedere jungit.
Tunc & mansuetis tuto serus errat adulter.
In stabulis, ultroque gravis succedere tygrum
Ausu canis, majore tulit de sanguine factum.*

Canis

Canis leontomigus ex leone.

In robustorum, & venaticorum canum censu leontomigi sunt. Pollux. Arcades canes primum ex canibus, & leonibus nati, appellatique λεοντομυγείς. Hæc eadem Cælius. Arcades etiam ab Oppiano commendantur, & Tegeatæ, quum Tegea Arcadiæ sit oppidum. Fit etiam semiferus

Canis ex Thoe fortis, & velox.

Aristoteles thoen interna omnia similia lupo habere dixit, robustum animal, & pugnare cum leonibus, & canibus, & velocem esse. Plinius ex luporum genere esse dicit, Hesychius etiam lupo similem: apud Afros nasci tradit Herodorus: Æthiopicos lupos Solinus vocat. Nearchus vulgares tygrides Thoas vocat, & varios esse. Unde canes ex tholibus natos fortes, & aptos venationi Græci asserit, & proinde semiferos vocat, quod altero parente Cane mansueto, altero Thoe animante fera nascatur.

Hic & semiferam thoom de sanguine prolem

Finxit, non alia major sua pectore virtus.

Seu norit voces, seu nudi ad pignora Martis.

Thoes commisso (clarissima fama) leones

Et subiere astu. & parvis domuere lacertis.

Nam genus exiguum pudeat, quam informe fateri.

Canis ex lupo & cane crocuta.

Plinius ex lupo & cane conceptos crocutas vocat, omnia dentibus frangentes, protinusque devorata conficientes, ventre: nam ut ex tygribus canes concipiebant, hoc idem è lupis Galli faciunt, quorum greges suum quisque ductorem, & ducem è canibus habent. Cum canibus coeunt lupi in Gyrenensi agro, Aristoteles ait, & Pollux ab eo: crocutam igitur appellant feram ex cane & lupo conceptam. Galenus libro de usu partium affirmat, ex lupo masculo canem, & ex cane femina lupum posse concipere, recipere semen, & retinere, & perducere ad animalis missionem. Diodorus ait: quem vero Æthiopes crocutam vocant, mistura est ex canis lupique natura.

tura. Quum Niphus venaretur, canis unus lupam infectatus est magno nisu, quam assecutus, canire incepit, odio, & feritate præ desiderio Veneris remissa. Albertus ex lupo, & cane gigni magnum canem dixit, qui mastinus dicatur. Romæ è lupo canem generatum vidi, & Neapoli lupam à cane. Ovidius:

Deque lupo concepta Nape.

Et inter Actæonis canes,

„Cyprio velox cum fratre Lycisca,

Virgilius,

„multum latrante Lycisca.

Lycifcos canes dicit Iliodorus ex lupis, & canibus natos, quum inter se forte miscentur. Coelius dicit chaonidas dici. Sunt qui chaonida canes de chao inter luporum genera memorato progenitas suspiciuntur, atque ita nuncupantes. At si veloces canes generare querimus, veluti leporarios, ex velocibus fetis concipiemus, & congenerabimus. ut

laconici canes veloces ex cane, & vulpe generari possint.

Aristoteles, & ab eo Galenus dicunt, animalia coire posse, quorum genus diversum quidem, sed natura non multum distat, quum par magnitudo tempora æquet graviditatis, ut in canibus, & vulpibus fieri certum est. Ex vulpe, & cane laconici canes gignuntur, & primi fortis communi generis utriusque specie generantur, sed tempore procedente diversi ex diversis provenientes, demum forma feminæ restituti evadunt. Laconicos canes ex vulpibus, & canibus natos primum & alopecidas dici narrat Pollux. Alopecidæ, id est, vulpinæ canes ex canibus, & vulpibus nati sunt, quarum natura ex temporis spatio confusa est, ex Xenophonte. Et alopecidas canes venaticos facit, & sane videntur quidam venatici canes veloces, ut leporarii dicti, capite magis in acutum tendente, & rostri figura vulpem referre. Hesychius, & Varinus cynalopeas vocant. At si scire velimus

Canis velox, & fortis quomodo generetur.

Missi

Misti & bigeneres canes sunt, qui ex utroque parente cano, sed diversorum generum, ut ex Molosso & Laconico apud Aristotelem celer simul, & validus futurus nascitur, tum qui parente altero cane, altero fera, ut lupo, leone, & similibus nati sunt. Excogitarunt hanc mistio, nem venatores: prioris generis, ut quædam vitia emendarent, & præcaverent in sobole, vel ut dotes quasdam adjicerent, posteriores, vel ut magis robusti ad venandum adversus feras majores producerent canes, vel certe callidiores, & ingenio parentis, quum non corporum modo, sed animarum quoque bona, malave à parentibus in prolem derivari constet. Ovidius inter canes Actæonius:

*Et patre Dictæo, sed matre Laconide nati,
Labros, & Aglaodes.*

Et Oppianus libro de Venatione.

Quod si tibi placuerit generosa propago,

Vere primum cubile præbeto canibus:

Vere enim magis curæ Fenevæ res est,

Congruæque inter se similesque egregie stirpes.

Arcadicos cum Eleis misceto. cum Panoniis Creticos,

Caricos cum Thracibus, Tyrrhenam stirpem cum Laconibus,

Sarmaticumque maritum adducas ad Ibericam sponfam.

Sic ex horum animalium commistione canem producere possumus animo leonino, robustitate tigris, velocitate vulpina, pelle leopardi, atque oris voracitate, & duritia lupina.

CAPUT VII.

Canes pro delitiis qui procreentur.

QUUM sit homini familiaris canis, perpetuoque cum eo versetur, docebimus & quomodo parvus, & qui libenter ludat, generetur, & instituat, & primo

Catelli parvi quomodo generentur.

Erant olim in pretio & delitiis mulierum catuli, qui nascebantur in Insula Melita in sinu Adriatico sita, non procul à Ragusio, Meliteus dictus à Callimacho. Quo-
modo

modo autem generetur, videtur Aristoteles docere Problematum libro, inquires. Cur in animantium genere alia parvo, alia magno constant corpore? cujus causa duplex reddi potest, aut enim locus, aut alimentum id facit, locus, si angustus est; alimentum, si exiguum. Quod etiam partu jam edito nonnulli efficere conantur, ut qui cætellos in caveolis oclusos educant, sit enim, ut quamvis breves aliqui sint, modice tamen coaugmentatas omnes sui corporis partes habeant, ut Melitenses cæelli, ratio quod non ut locus, sic Natura suum efficere opus soleat. Scribit Athenæus Sibaritis vehementer in delitiis fuisse canes Melitæos, qui quidem hoc esse videntur in genere canum, quod nani, & pumiliones inter homines. Hi in delitiis habentur, & lautius aluntur ad voluptatem non ad usum. Qui eliguntur ad ejusmodi usum, parvuli eliguntur, qui adulti non majores sunt mure, sit quadrato corpore, non magni capitis, rostro parvo, naso simo, qui ad hoc opus infringitur, dum est parvus, auribus longis, cruribus brevissimis, pedibus angustis, oblonga cauda, collo, longiusculis pilis ad armos usque veluti jubato, cætera partes tonsis similes, candidus, vel torus hirsutus, prolixis admodum pilis. Hos ubi caveæ ocluseris, pauco cibabis bolo, ut nunquam saturi sint, quos cum aliis minimis coire curabis, ut minores nascantur. Ita enim Hippocrates de populis Septentrionalibus narrat, qui ab infantia manibus eorum capita contrectantes faciunt, ut adulti eadem forma remaneant, qua forma ex semine sit genus, ut omnes eodem modo nascantur. Si vero vis

Canis mimicus nascatur.

Qui ludat libenter, & huc, illuc saltiter, ac leniter latret, & absque morfu mordicer, & erectos pedes anteriores instar manuum protendat, & quod projectum fuerit, rostro reportet. Hos cum simia conversari faciamus, & cum ea versari consuescat, multa jocosa, risu digna facere condiscet, quod si etiam cum ea coierit, natus canis ex eis omnium aptissimus ad ludos, quales

agyræ,

agyræ, & circumforanei ad ludos, mimica, vel histri-
num opera facere canes ostendunt. Optimi etiam fue-
rint ex vulpe nati, ut habetur ex Alberto.

CAPUT VIII.

Quomodo aliter canum vitia possint emendari.

POSSUMUS & alio modo canum vitia emendare, &
novos habitus inducere, scilicet ex alimentis: sapius
enim diximus hauriri mores cum lacte. Ut igitur fiant

Canes robusti, & veloces,

Columella docet. Quorum generosam volumus indolem
conservare, nonnunquam eos patiemur alienæ nutriticis
uberibus educari, quoniam semper & lac, & spiritus ma-
ternus longe magis ingenii, atque incrementa corporis
auget. Sed Oppianus canes ad venationem educandos
lactari præcipit non domesticarum canum, neque capra-
rum, aut ovium uberibus; segnes enim, & debiles futu-
ros: sed cervæ, aut leonæ cicuris vel dorcadis, aut lu-
pæ, ut robusti, ac veloces fiant. Inquit enim:

Quod si tibi solers catulorum educatio curæ est,

Ne unquam lactetur catuli recenti mamma

Caprarum, aut ovium, neque domesticis canibus:

Quippe segnes, aut nullius pretii ingravescent.

Sed aut cervarum mamma, mansuetæque leonæ

Aut caprearum, aut noctivaga lupæ.

Nam sic & fortes, & celevs admodum reddideris,

Similes ipsis lactiferis nutriticibus.

Hæc eadem Ælianus, si catellos recte educare studes, ca-
ve caprarum, ovium, aut domesticorum canum mammas
fugant: nam segnes, & debiles efficiuntur, sed vel cer-
vas, vel cicurem leonam, vel damas, vel lupam lacteant,
sic enim & robustos & veloces efficies. Quum enim re-
cordabuntur se ab ejusmodi animalibus nutritos, pude-
bit eos non robustos, & veloces existere. Pollux ad ci-
bum lac maternum catulis præcipue convenire dixit,
deinde sanguinem animalium, quæ ceperint canes, ut
paularim venatorio alimento assuecant. Cnidius Cte-
sias in libris, quos de rebus Indicis scripsit, Cynamol-
gorum

gorum gentem, ait, canes permultos bubulo lacte alere, qui contra Indicos boves immissi, eos debellant, & interimunt ferocissimos. Ipsique Cynamolgi à canibus exprimunt lac mulctra, tum vero sic idipsum, quemadmodum nos vel ovillum, vel caprinum, bibunt, ex Aliano: Solinus, ob id Cynamolgos Æthiops ajunt habere caninos rictus, & prominula ora. Habebimus & hoc modo, quomodo

Asinus generosus fiat.

Si quum à partu statim genitus est à matre subtrahatur, & ignorant equæ subiciatur: ea optime tenebris fallitur, nam obscuro loco partu ejus amoto, prædictus quasi ex ea natus alitur, cui deinde, quum decem diebus insuevit equa, semper postea destinanti præbet ubera, sic amplior, & ad omnia meliore vadet.

CAPUT IX.

Diversa mulorum genera ut produci possint.

MISTIONES asinorum, equorumque & aliorum docebimus, quæ etsi omnibus notæ, alia addemus fortasse lectoribus non ingrata futura. Alianus ex Democrito, dicit mulas non esse Naturæ opus, sed humanæ machinationis adulterium inventum, & furtum, quod fecit asinus Mepus, vim equæ inferens, fortuito gravidam reddens: homines postea hujus violentiæ discipulos factos, in procreandi consuetudinem adduxisse. Apud Venetos Paphlagoniæ urbem mulorum genus primum excogitatum esse, & inventum ex Homeri Scholiaste habetur. Geneseos legimus in libris, quod Ana focer Esau dum pasceret asinos patris sui in deserto, invenit mulos. Sed

Mulus ex equa fit & asino.

Muli non suo apte genere ab radicibus, sed bigeneri, & instituti, ex Varrone: Unde equam magni corporis, solidis ossibus parare oportet, qui non velocitatem, sed robur exquirat, sic mulum magnum & sortem progenerabit. At vero

bimulus

hinus fit ex equo, & asina.

At asinam amplissimæ formæ, fortibus membris, sed laboris patientissimam eligere oportet, & ad fœtum non solum corporis bona, sed ingenii conferat: nam fœtus quamvis à patre nomen traxerint, quod hinni vocentur, matri per omnia similes erunt, jubam & caudam habent similem asini, aures tamen gerunt equinas, minores quam mulus corpore, effrenes, & tarditatis indomitæ. Præstantissimæ omnium

Mule veloces ex onagro, & asina generantur.

Nullum enim est in hoc pecore aut animo, aut forma præstantius, quam quod seminabit asinus, quanquam possit huic aliquatenus comparari, quod progenerat onager, nisi quod indomitum, & servitio contumax sylvestri more, strigosum patris proferet habitum. Generantur enim ex equa & onagris mansuefactis, Mule veloces in cursu, duritia eximia pedum, verum strigoso corpore, indomito animo, sed generoso. Verum ejusmodi admissarius nepotibus magis, quam filiis utilior est: nam ubi asina & onagro natus admittitur equæ, per gradus infracta feritate, quicquid ex eo provenit, paternam formam, & modestiam, fortitudinem celeritatemque avitam refert, ex Columella. Hi forte sunt muli, quos Aristoteles Syriæ peculiare scribit, celeritate præstantes, nec steriles, quibus tamen commune nomen sortiti sunt propter formæ similitudinem, ut asini feri urbanorum nomen acceperint. Sed non tam peculiare est genus

Ex tauro & asino fortissimi muli.

Nam & quartum genus reperitur, quod Gratianopoli, ut scribitur, reperitur, & Gallica voce Iumar nominatur. Gesnerus à fide dignis audivit visum equum ad radicem montis Spelungi in Rhetia ex equa & tauro generatum. Nos autem Ferrariæ vidimus aliquos forma muli, capite vitulino, quibus cornuum loco duo inerant tubercula, indefessæ, & indomitæ ferociæ, coloris nigri, oculis taurinis, eo spectaculo mirum in modum delectabamur. Audivimus in aliquibus Galliæ partibus vulgares esse, etsi per Galliam pertransiens non viderim.

C A -

CAPUT X.

Quomodo capra, & oves commisceantur.

VT vitia aliqua in ariete emendemus, & meliores aliquas notas impingamus, aut cum feris & sylvestribus remiscendo, aut cum similibus, & non longe à suo genere, voti compotes effici poterimus. Proximum genus est capra & ovis, commiscendo igitur

musmus ex capra & ariete fit.

In Hispania, & maxime Corsica non absimile ovibus genus musmonum, inquit Plinius, caprino villo, quam pecoris velleri proprius, quorum è genere, & ovibus natos prisca Umbros vocaverunt, Strabo *μυσμον*. Albertus vero musmos vocat, qui ex capra, & ariete nascuntur. Apud Rhetos, Helvetiis confederatos, locis alpinis audio aliquando nasci capras posteriore parte, anterius oves, vel arietes, sed vivere non posse & parum post partum emori. Arietes enim quum senescunt, validos, & libidinosos fieri, & capras aliquando supervenire. Ex ovibus, & arietum ferorum coitu sætum conceptum paternum colorem retulisse, eumque scilicet durasse per sobolem, & nepotes deinceps, lanam vero in primo quidem sætu hirtam, sed in nepotibus, & deinceps mollem fuisse. Contra vero

cinirum ex ove & hirco generari.

Idem Albertus ait cinirum dici ex ove, & hirco natum, Sed optimum excogitatum est adulterium

ex fera & miti capra prolem generare.

Qualemcunque speciem, quæ fuerit in feris bestiis per nepotum gradus mitigata feritate in mitem abire tradunt scriptores. Columellæ exemplum adducam. In municipium Gaditanum ex vicino Africæ miri coloris sylvestres, ac feri arietes, sicut aliarum bestiarum munerariis deportantur, M. Columella Iunii Columellæ patruus quosdam mercatus in agros transtulit, & mansuefactos testis ovibus admisit, ex primum hirtos, sed paterni coloris agnos ediderunt, qui deinde & ipsi Tarentinis ovibus impositi, tenuioris velleris arietes progeneraverunt.

D

Ex

Ex his rursus quicquid conceptum est, maternam molliciem, paternum & avitum retulit colorem. Idem in suis expertum; nam

ex fero, & miti sue hybridæ procreare

possumus; nam aper ad Veneris libidinem inflammatisimus est, coeundi que furore ardet, quod si sœmina ejus sic libidine furentis coitum refugit, aut ipsam expugnatam init, aut mortuam in terram abjicit. Et si quæ ex feris mitigentur, non concipere tradant, ut anseres, apros tarde, & cervos ab infantia educatos, in nullo genere æque ac in suillo facilis mixtura cum fero: taliter natos antiqui hybridæ vocabant, eeu semiferos. Nomen factum apparet *ἡμίονος*, forte quod per contumeliam in aliquos adulterio natos jactaretur.

CAPUT XI.

Ex diversorum animalium commixtu varia esse animalia genita.

EX diversis animalibus specie differentibus commistiones indicabimus, mox ex jam genitis alias mixtiones experiendo, ut quasitas species instituamus, & ex fœtibus, qui plus matris, patrisve retineant, considerabimus, ut voti compotes efficiamur; & primo

ex pardo & leæna leopardum generare.

Ex leone & pardali nascitur leopardus. Leænam dicunt ad coitum fervere, & leonem non admodum posse coire, propter nimium temperamenti calorem, ideo leænam admittere pardum in leonum cubilibus, ubi vero pariendi tempus appetit, in montes confugit, & loca pardalibus consueta: pariunt enim maculosos catulos, propterea in densissimis sylvis occultatos nutriunt, simulantes se venationis gratia à maribus abesse. Leones enim si catulos deprehenderint, lacerant, & sobolem tanquam adulterinam perdunt, ex Philostrato. in sylvestribus Hircaniæ locis pardi sunt, secundum à pantheris genus, noti satis, nec latius exequendi, quorum adulterinis coitibus degenerantur partus leænarum, & leones quidem procreant, sed ignobiles. Solinus. Ex adulterio pardi, & leænae

leona leopardus nascitur, & tertiam originem efficit. Iliodorus. Leones, quos creant pardi, remanent jubarum inopes. Plinius, & Solinus. Odore pardi coitum sentit in adultera leo, rotaque vi confurgit in poenam: idcirco aut flumine abluitur, aut longius comitatur. Sed si leona ex pardo concipit, & corpore sibi similem gignit, animo dissimilem, sic panthera si ex leone concipiat, & maculosum gignat foetum, ut duo sint leopardi genera, sicut mulus, alius ex equo, & asina, alter ex asino & equa: nam omnia bigenera plus à matre accipere videntur, praesertim quoad magnitudinem, & formam corporis. Claud.

*Obvia flumini properant ad vulnera pardi,
Semine permixto geniti, quum forte leonae
Nobiliorem iterum viridis corrumpit adulter,
Cum macula patres referunt, & tergo matres.*

Ex hyena & leona crocutam nasci.

Diximus leonam maximis stimulis exagitari, & cum diversis animalib. coire. Hyena coitu leona Aethiopica parit crocutam, inquit Plinius, & ab eo Solinus. Luxuriosissimum animal quoque panthera, ut cum diversis etiam coeat. Unde

ex lupo & panthera lycopantheros, sive thoës gignitur.
Panthera libidinis tempore admodum vocalis est, & ad ejus vocem animalia ejusdem, aut varii generis accurrunt. Saepè etiam lupi cum pardalibus complexu venereo implicantur, unde nascuntur Thoës, ac pellis quidem varietate matris, aspectus autem patris speciem similitudinemque gerunt. Oppianus ex panthera & lupo Thoës generari dixit, nec sui generis animal.

*Saepe numero autè rursus lupi etiam cum pantheris eruentis
Ad cubile accesserunt, unde durissimi tergoris genera
Thoës: simul ferunt duplicem mixtum colorem,
Matrem quidem pelle, capite autem rursus patrem.*

Ex lupo & hyena etiam nascitur thoës.

Altera est quoque mixtura ex lupo & hyena ab Hesychio, & Varino descripta. Graece *θωῆς* dicta. Scholium in Homerum similem hyenae dicit, hanc alii chaos dicunt. Plinius.

nus. Pompeii magni primum ludi ostendere chaum, quem Galli raphium vocant, effigie lupi, pardorum maculis. Sed admirabile traditur à Græcis adulterium

Ex sue & camelo bactrianam camelum nasci.

Didymus enim in Geoponicis græcis bactrianam camelum in iis montibus, qui ad Indiam pertinent, concipere ex apris simul pascentibus proficitur: natus autem ex sue, sive apro, & camelo femina gignitur camelus, geminatum tuber habens. Verum quemadmodum ex equis & asinis plurimas notas patris fert mulus, sic camelus oritur ex femine suis, tanquam indicium virtutis, robur, pilorumque densitudinem contrahit, nec in luto tam facile, ut camelus labitur, sed erigitur statim suis viribus ponderisque fert duplum, quod cæteri. Vocant autem ipsos & merito Bactrianos, quod primo fuerint in Bactris nati.

CAPUT XII.

Varia hominis cum feris mixtura.

PUDET profecto, pudet referre hominem animalium omnium principem etiam cum feris se commiscuisse, ut femiferi partus passim viderentur, ut ii plusquam ferini, & beluini dici possint. Nos ad horum impiorum hominum memoriam exprobrandam, pessundandamque, aliqua comminiscemur exempla. Negat Plutarchus beluas cum alieno genere amorem contrahere, hominem vero nefariis voluptatibus furere, ut quosdam non pudeat cum equabus, capris, & aliis flagitiosissime congressi. Est enim homo inter animalia luxuriosissimus, omni temporis momento ad concumbendum paratus, ut in tempore uteri gestationis cum multis animalibus communicet, quæ omnia ad monstrosos, & semiferos partus producidos conferunt: & si detestanda scribemus, profunt tandem, quod Naturæ secreta perscrutantibus ad alia non parum afferant momenti. Narrat Plutarchus in convivio sapientum in domo Periandri allatum à pastore

Ex equa, & homine infantem natum,

Cujus caput, collum, & manus hominis essent, cætera equi,

equi, ejulatus infantium. Hoc inspecto Thales Periandro dixit, sibi quidem non videri rem prodigiosam, & ceu portentum à Diis immissum, quo seditiones & dissidia significarentur, ut Diocles judicabat: sed rem esse naturalem, ideoque consulere se, vel equifones non habeant, vel uxores eis tradant. Idem tradit in parallelis ex Agesilao tertio rerum Italicarum Fulvium Stellam muliebri odio equæ se commiscuisse, quæ deinde puellam peperit admodum formosam, & tempestive quidem Eponam appellatam. Idemque Plutarchus tradit

ex homine & asina puellam genitam.

Ariston enim Aristonymus Ephesus Demostrati filius muliebri genus perosus, cuidam se immiscuit asinæ, quæ suo deinde tempore puellam specie honestissimam peperit: cui Onosceli nomen fuit, idque ex Aristotele recepit tradit secundo mirabilium. Sed hoc videtur Galeno impossibile, & Naturæ, quum missio sit animalium tantum differentium: neque enim si coitus homini cum equa fiat, recipiet matrix sperma, quum longiori pudendo opus fuerit, & si quando superet, corrumpet utique, vel mox, vel non multo post. Et si in conceptu misceretur, & perficeretur hoc animal, quibus nutrimentis nutriretur jam natum? Sed mihi non impossibile videtur, etsi difficile, quum non æque omnes homines eadem complexionem consent, sed possibile reperiri homines equinæ complexionis similes aliquantulum, & sunt etiam qui longiori pudendo fruuntur, & sunt inter equas, quæ breve matricis collum habeant: & fortasse aliqua cœlesti influentia semina animata concipiant, & partum ad debitum tempus producant. Hæc quia rarissime congruunt, rarissime ejusmodi partus videntur. Aliam narrat Ælianus historiam

Ex homine & capra semiserum partum

Natum esse. In Sybari adolescens quidam Crachis nomine caprarius, qui quum caprini amoris libidine flagrarer, ut omnium formosissima venereo complexu jungeretur, eamque ipsam in amasæ loco haberet, dona-

que ei daret, hederam nimirum, & juncum edendum ei objiciebat, os illi reddens ad osculationem suaveolentius: substernebatque ei herbas molles, & teneras, ut mollius dormiret; quod ut hircus dux gregis prospexit, somno capto, facto impetu, cerebrum diminuit: suo tempore capra infantem dedit, caprina habentem crura, & faciem humanam. Scribit idem

Mulieres cum hircis & cynocephalis coire,

Et venereo complexu frui, quod adeo libidinosi sunt, ut libidinis furore in virgines insaniant, & vim inferant Herodorus libr. secundo scribit, hircum cum muliere coivisse propalam, ut in hominum ostentationem venerit, Strabo. In mediterranea supra Sebenicum & Pharnicum ostium est Xoïs insula, & civitas in Sebenitica præfectura, & Hermopolis & Mendes, ubi Pan colitur, & hircus animal, & (ut Pindarus ait) hoc in loco hirci cum mulieribus coeunt.

Vulimurque Nili cornu caprarum pascuntur greges,

Et lascivi mulieribus admiscuntur hirci.

Ælianus item Indos simias rufas in urbes non adducere, quod Veneris libidine inflammata in muliebrem sexum furentes sint, ac si quandoprehendunt eas, tanquam adulteros odio persequentes interficiunt. Coit etiam &

homo cum variis feris.

Ut Plinius scribit. Indorum quosdam cum feris coire, mixtosque & semiferos esse partus.

CAPUT XIII.

Ex varia avium commissione posse varias aves generari.

ANTEQUAM ad avium commissiones descendamus animadversiones quasdam commemorabimus ad earum facilitatem; ut si usu evenerit vitia aliqua emendare, ut ad nostras commoditates aptiores sint, id expeditius exequi possimus. Diximus ex Aristotele commiscibilium animalium par sit magnitudo, par uteri gestationis tempus, ovorum excubatio, coloris similitudo, & inter cætera luxuriæ præservidæ, ut cum alienigenis facile

facile coeant. Si aucupi pugnaces accipitres, gallos, vel alias aves producere cordi fuerit, oportet mares pugnaces, fortes, & robustos habere, ut tales filios producant. Nec minus robustas & generosas matres requirat: nam si poter, aut mater sola sit generosa, filius patris ignaviam & desidiam potius, quam matris generositatem retinebit. Ubi parentes optimos elegeris, priusquam simul commisceas, effice, ut domesticis ædibus se associent, & primo familiaritatem aliquam ineant, quod optime cohabitatione, & cibo efficies. Fiat igitur domuncula decem plus minus pedibus lata, longaque, in ea fenestellæ omnes ad meridiem spectent, ut de summo tecto copiose satis lumen administretur. In medio crates vimineæ cellulam dividant. Intervallum cratium tantum sit apertum, quantum satis sit avis capiti, colloque transmittendo, & in uno cubiculi latere sola avis regnet, quam cicurum reddere volumus, alterum vero latus habeat illas, cum quibus hospitem conjungere, & commiscere quærimus. Veris igitur initio (quo tempore omnia animalia luxuriæ stimulo vexantur) habeas aves fecunditatis cognitæ, sintque plumis similes ei, quem cicurare studeas. Has aliquot diebus communi pabulo ales, verum ita objecto cibo, ut hospes in cicurum convivio, trajecto per craticulam collo lurcetur: hac enim ratione cum sociis consuescere condiscit, dein molestus esse desinit, quum veluti carcere ab inferenda injuria prohibeatur, alioquin ita ferociter captus, ut nemini, si possit, parcat, quin ore dilaceret. At ubi jam aliquot dies sociarum consuetudine mitior factus erit, mas, quam cognoverimus illi inter reliquas magis familiarem, intromittatur, pabulumque copiosius suggeratur. Et quia plerumque primam spernit, vel jugulat, ne custos spe omni frustreretur, alias in subsidium alar. Ubi cognoverit ab illo avem jam plenam factam, divortium statim procurabit, admittaturque nova pellex, quam cupis uxoris more ab eo tractari: dein uxores ad ovorum incubationem cibabis. vel incubantibus aliis supponas. Sic fortis eveniet, qui à mare nil fere distet, Ubi ova post animationem exclusa sunt, ab aliis seorsum educantur. Porro feminæ ex hoc semine

procreatæ, quum ad patrem admittuntur, primo, aut secundo partu, genus ad unguem propagabis.

CAPVT XIV.

Varie gallinarum cum aliis avibus permissiones.

A GALLINIS incipiemus, quarum cura solemniss est, quum & domesticæ aves sint, & præ oculis semper habeamus, nec spernendi commodi, & lucri, si in varias formas procreabimus, educabimusque. Luxuriosissimi galli sunt, & non modo quum vident fœminas semen emittunt, sed etiam cum earum vocem audiunt, ideo ut abolendæ luxuriæ causa, sæpe numero castrantur; coeunt, & pariunt omni fere tempore. Generosarum magna fœcunditas, quando ova vel sexaginta edant ante incubitum, nonnullæ etiam è cohortalibus bis in die pariant, & nonnullæ in tantam copiam pariant, ut effœtæ moriantur. Dicemus primo

Gallinæ & perdicis commissio ut fiat.

Perdices libidinis copia gaudent, & in Venerem ruunt, & cum diversis salacioris generis commiscuntur, coeuntque inter se, & sobolem suscipiunt, ut in gallinis, unde ex gallina & perdice: & primi fœtus communi generis utrisque specie generantur, sed tempore procedente, diversi ex diversis provenientes, demum forma fœminæ instituti evadunt, ex Aristotele. Et galli agrestes libidiniosiores sunt domesticis, & à cubili statim coeunt, sed fœminæ magis procedente die, Athenæus ex Aliano, & Theophrasto, proinde eis uti poterimus commodius in commitione cum perdicibus. Eodem modo evenit

Gallinæ & phasiani concubitus.

Nam phasiani ova non aliter quam gallinæ ad vigesimum primum diem excludunt, ex Florentino. Etsi cæteras aves salacitate non æquat, libidinis tamen tempore cum fœminis libenter versatur, & cicuratur, præcipue si parva sint: nam facilius cicuratur, & cum gallinis admitti potest: nam recenter captus ita ferocit, ut non solum gallinæ,

gallinæ, sed ne pavoni quidem parcat, quin mox ore dilaceret. Non defunt qui educatione, & seminio phasianorum quæstum faciant. Et si multi sint, qui ad commodum & ad delicias idem efficiant, ut Ferrariæ in Principis aula vidimus, ubi maxima eorum quantitas alebatur, & gallinarum. Quod antiquitus non erat incognitum: si quidem Ptolemæus apud Athenæum ait. Phasiani non modo è Media accersebantur, sed villaticæ quoque gallinæ, ovis è phasiano mare conceptis, copiam illorum præbebant. Primo phasianum marem, qua diximus diligentia cum gallinis cicurare curabis, dein gallinas villaticas quætras variarum plumarum, ut phasianum scemnam mentiri possis, & cum eo inducas, ut veris tempore cum gallinis coëat, & ova habebis nigris punctis undique maculata, & longe majora, speciosioraque. Vbi ova exclusa sunt, educantur polenta, ex illius triangularis frumenti genere, quod vulgo *sagotriticum* vocant, & apii foliis minutatim incis, his enim maxime delectatur, & ad incrementa proficiunt. Fit etiam

ex gallina, & columbo commixtus pullus.

Sit columba juvenis, tunc enim temporis servet in eo ardor coëundi, & seminis superfluitas, senex enim coire non potest: omni enim tempore coëunt columbæ, & foetant æstate, & hyeme. Erant nobis domi columbus cœlebs, & gallina vidua, columbus satis amplo corpore & salax, gallina parva, sive nana: una versabantur, unde tempore veris columbus gallinam supervenit, qua suo tempore ova dedit, & ab ea incubata, exclusa sunt, pullosque ex utroque mistos nobis dedit, ab utroque progeneritore retinens effigiem. Magnitudo corporis, capitis forma, & rostri erat columbi, pedes gallinæ. pluma quam albißima, & crispa, pedes pennis operiti, atque ut columbus pipiebat, qui maximi nobis fuit oblectamenti, & jucunditatis, quique non alibi, quam cubili, aut mulierum sinu quiescebat. Sed videtur

gallopavus ex gallo & pavone compositus.

Gallopavum dico, sive indicam gallinam, qui videtur ex gallo,

gallo, & pavone compositus, etsi porius pavonis, quam gallinacei constet forma. Habet pavonis magnitudinem & corpus gallinacei cristam, & submentum, habet cum pavonibus communem vocem, caudæ explicationem, colorumque varietatem: carnis sapor ex utroque compositus, ob id non dissimilis admodum mistio utriusque generis. Sed quum simul domi cicutatæ essent, gallopavus foemina, & pavo masculus, nata sunt ova foecunda, ex quibus pulli omnium pulcherrimi exclusi sunt, penas habentes nitidissimo colore fulgentes, qui cum pavonibus denuo se commiscuentes, totus fere pavoninus fuit partus. Idem de aliis poteris excogitare.

CAPUT. XV.

Quomodo variarum proprietatum accipitres generabis.

ACCIPITRUM aliquas adducemus misiones, quarum exemplo in aliis avibus ex te ipso poteris imaginari: aliqua vitia in eis emendabimus, novosque habitus inducemus ex variis progenitoribus, Primo quomodo generetur avis

Theocronus ex accipitre, & aquila,

Accipitres ad libidinem sunt inflammatisimi, & etiam specie diversi inter se coire putantur, ex Aristotele: coeunt cum aquilis, & spurias aquilas gignunt. Aquilæ & luxuriosissimæ sunt: & si aliorum animalium non semper maribus obediunt foeminæ ad coitum, aquilæ coitum nunquam recusant: nam & ter decies quamvis initæ sint, si mares præterea eas appetant, etiam parent. Notos accipitres vocat *Ælianus* in genere aquilarum. *Θεοκρονος*, avis nota nominatur ab *Oppiano* in *Ixeuticis*, ex accipitre patre, & matre aquila progenita. Genus est accipitris in libidinem profusum, ut verno tempore omni robore amisso, minimarum etiam avicularum moribus obnoxium, ita ætate adulta, viribus recuperatis de aviculis se ulciscitur, & quascunque affecutus fuerit, devorat. Si aquilæ foeminæ vocem audierit, advolat, & cum illa miscetur, sed ipsa ova, quæ ignobilitate ante conceperat, ne incubare quidem dignatur, & ut mares aquilas lateat, procul ab eis avolat, nam illi, quum adulterio

cor.

corruptam fenserint, omnino ulciscuntur, & abigunt. Has nunc *marinas aquilas* vocat vulgus. est quoque

accipitris cum falcone, asture, & niso commistio.

Nec solum falcones inter se permiscuntur, sed cum falconibus, asturibus, nisis, & aquilarum generibus, & cum aliis rapacium avium speciebus diversis coitu se permiscunt, unde variae accipitrum species paroriuntur. Præterea cum falconibus peregrinis, eo quod peregrini à parentibus statim expelluntur, & frequenter separantur, propter prædā & iram, & quum suæ speciei conjuges non invenerint, ad speciem alteram, quod sibi simillimam invenerint, libidinis tempore se convertunt: unde qui ex nobilibus parentibus orti sunt, facilius arte juvantur, quam qui ex ignobilibus. Nec dispari modo

ex variis aquilis haliaëti, ossifragi, & vultures nascuntur.

Plinius de haliaëto loquens ait: Haliaëti suum genus non habent, sed è diverso aquilarum coitu nascuntur, id quidem quod ex iis natum est, in ossifragis genus habet, à quibus vultures progenerantur minores, & ex eo magni, qui omnino non generant quod ex Aristotele excipit libro de Mirabilibus. Oppianus spurium esse dicit fœtum terrestrium aquilarum, ideoque à parentis nidis expelli, deinde per quasdam alias alites educatum, neglecta terra, maritimum cibum amplecti.

CAPUT XVI.

De piscium commistione.

SI diversa piscium genera inter se commisceantur, difficile homini innotescere posset, quum pisces sub aquis vivant: nec eorum actiones possunt observari, & præcipue, quæ contra Naturæ normam eveniunt. Sed si quæ supra diximus, consideraveris, facile fies compos, scilicet qui luxuriosissimi sint, tempus gestationis æquum habeant, magnitudinem & reliqua. Præterea dicit Aristoteles libro animalium: Diverforum piscium semina non commiscuntur, pisciumque genera diversa coire à nemine visum est, exceptis

D 6

Squa-

Squatina & raia, quæ rhinobaton gignunt.

Ab utroque enim nomen *ῥινόβατον*. A quo Plinius. Piscium diversa genera non coeunt præter squatinam & rajam, ex quibus nascitur priore parte rajæ similis, & nomen ex utroque compositum apud Græcos trahit. Præter hæc nihil usquam alibi de rhinobato legitur, aut acceptum habetur. Theodorus Gaza rhinobaton squatinorajam vertit, & si aliquibus id negetur reperiri, nobis visus est diligentia Simonis Portii Philosophi Neapolitani doctissimi, qui adhuc adservatur depictus, ac Neapolitano frero reperitur.

CAPUT XVII.

Quomodo novi, & prodigiosi partus producantur.

PRODIGIOSI partus, aut monstra, aut abortus producantur ex animalibus, ex superioribus modis, seminum mixtionibus, aut imaginatione, vel aliis causis. De imaginatione posterius loquemur. Nunc rationes audiamus nostrorum majorum, ex quibus prodigiosi, & monstrosi partus producantur: ut his consideratis, ex se modos prodigiosos fetus in lucem producendi ingeniosus excogitare possit. Democritus, ut Aristoteles inquit, ex plurium commixtione seminum, quum hoc ante, illud postea jactatum uteri partes subingreditur, simul confunduntur, dissidentque membris, ut biceps homo, & multimembra gignantur animalia. Ob id aves, quæ frequentioris sunt coitus, frequentius ejusmodi partus proferunt. Empedocles autem responsa omnia præoccupando verum concepisse visus est. Ipse enim ob seminis redundantiam, aut defectum, aut ob principium motus, aut in plura distributionem, aut si aberrarit, monstrosa ait animalia gigni. Straton autem ab adjectione, ablatione, transpositione, aut sufflatione evenire tradit. At Medici quidam id vulvæ ascripserunt, quæ sæpe flatu imbuta, subvertatur. Aristoteles: multiparis animalibus, atque etiam magis multifidis sæpius accedit monstra parere: nam quum alioquin fere imperfectos edant, facilius ad monstrificam partiti-

tionem delabuntur, & in iis potissimum etiam, quæ metachœra appellantur, consistunt, quæ aliquatenus monstrifica labe affecta sunt: nam deesse, aut superesse quicquam monstruosum, & præter naturam est. In Problematum-vero libro: Parvæ quadrupedes monstra pariunt, homo autem, grandesque animantes omnes minus, ut equi, & asini. Quia parvæ, ut canes, fues, capræ & omnes longe sunt fecundiores, quam grandes, illarum enim aliæ omnino singulos pariunt, aliæ magna parte plures. Monstra autem tunc confici solent, cum multa semina inter se cohærescunt confundunturque, vel quum prodeunt ex mare, vel quum se in foemina permiscunt. Unde aves etiam monstra edere possunt: ova namque pariunt vitello geminato, monstra autem ex geminatis illis consistunt, quorum vitelli nulla interjecta membrana distinguuntur. Natura sagax in animalium efformatione, membra primum effingit, quæ in corpore principatum obtinent, postea ex impendente materie, nunc parcius, nunc profusius operatur, & se sibi suggerit, sic defectu coercita, vel redundantia superata, ab incepto impeditur opere, unde partus producit monstrifica labe affectos, ut in arte sæpius perspicitur, nunc mutilata, ut claudos, monoculos, nunc superflua. ut hermaphroditos, quaternis oculis, totidem brachiis, totidemque pedibus, sic quæ fortuito, vel arte ordinantur, adjuvat ipsa, & inchoatis dat finem. Tu autem qui cupidus arte quadam monstra in lucem prodire desideras, ut ex exemplis condiscas, multa horum tradamus principia, cogitato, & incipito; quæ consequi possibilia fuerint: subscribet enim Natura votis, opereque delectaberis, eaque evenient, quæ nunquam putaveras, ansumque præbent conficiendi, quæ potius admirandi, quam profani sunt operis. Generantur autem

Monstra in homine

Vel per inordinatos coitus, ut dilabatur semen in non debita loca, vel si quo hæserit in utero fœtus, præ loci angustia, vel si pelliculæ aliæ mediastinæ, quæ in mulierum adsunt utero, corrupte fuerint, quemadmodum in ramos

ramos arborum coherentia nimium mala uniuntur. Scribit Plinius C. Lelio, & L. Domitio Coss. bicipitem puellam natam, quadrimanum, & duplici natura; & paulo ante, natum partum ex ancilla quadrupedem, & quadrimanum, quatuor oculos habentem, & totidem aures, geminamque naturam. Philostratus in vita Apollonii in Sicilia natum esse bicipitem puerum dicit. Neapoli vidi vivum puerum, ex cuius pectore alius puer foras exibat integer, retento solum in pectore prioris capite, coherabantq; simul in ventre, multos præterea vidi quadrimanos, & quadrupedes, sed digitos in manibus, pedibusve, variisque formis, quod longum esset recensere. Eodẽ modo

Monstra in beluis

eveniunt. Diximus monstra in multisidis, & multiparis gigni sæpius. Quadricornem cervum Nicocreon Cyprius habuit, Alianus bovem quinque pedibus præditum vidit, pedem is in armis, appensum habebat, cum ad ingrediendum adjuvantem, tum absolute factum. Livius narrat Sinuessæ Aruncæ natum agnum bicipitem, & Apolis alterum quinque pedibus præditum, & catum tribus pedibus. Rhases tricipitem canem vidisse. Sunt & alia quæ piget referre. Sed faciliori modo

Monstra in avibus

produci videntur, tum quia salaciores sunt, tum quia ova simul multa in utero gerunt, ut facilius ova coherere simul possint, & aves natura secundæ duobus boletis prædita ova producere solent. Ob id Columella, & Leontius Græcus jubent domunculas & nidos purgare, immo etiam ipsas gallinas sulphure, bitumine, & redis, & ferri laminam aliquam, aut clavorum capita, & lauri ramulos nidis imponunt. Hæc enim adversus prodigiosos, & monstrosos partus auxilia pharmaca esse putantur. Et Columella. Plurimi etiam infra cubilium stramenta graminis aliquid, & ramulos lauri, nec minus alii capita cum clavis ferreis subjiciunt, quæ cuncta remedia creduntur esse adversus tonitrua, quibus viciantur ova, pulque semiformes interimuntur ante, quam toti partibus suis

fuis confumentur. *Ælianus* ex *Apione* refert, *Oeneco* in Meridie regnante, bicipitem gruem apparuisse, atque sub alio Rege quadricipitem avem visam fuisse. Docemus

*Pullus gallinaceus quaternis alis ut enascatur,
quaternisque pedibus.*

Quod ex *Aristotele* habemus. In ovis geminos vitellos pariunt sapius sæcundæ gallinæ: cohærent enim conceptus, quoniam in propinquo alter alteri est, quomodo interdum fructus arborum complures; quod si vitelli distinguuntur membrana, gemini pulli discreti sine ulla supervacua parte generantur: sed si vitelli continuantur, nec ulla interjecta membrana determinantur, pulli ex iis monstrifici generantur. Ova perfecta ex sæcundioribus gallinis quærito, quæ etiam ex magnitudine cognoscas, patentque intuentibus Soli exponendo, exuberante jam materia producta, vel ex plurium seminum commistū, sic debito tempore incubationis, pedibus, alisque quaternis excluduntur: curabis ut diligenter educantur. Aliquando & trilecitha reperiuntur ova, etsi frequentius dilecitha, quæ si haberentur, & senis alis, senisque pedibus pulli nascerentur, & mirabilis esset. A nas quadrupes visa est parva, lato rostro, tenui, & priore parte nigra, extrema flava, capite nigro, oculis cinereis, nigro circulo collum ambiente, nigris alis, tergo, & cauda pedibus flavis, & inter se non procul distantibus, quæ *Torgæ* asservatur: Non dubito quin eodem modo, quo gallinæ, genita fuerit. Sic etiam scribunt columbam tetrapodem visam. Ejusmodi monstra in pullis animi gratia sæpius domi exclusimus. Sic etiam eveniunt

Serpentes pluribus capitibus, caudisque.

Scribit *Aristoteles* serpentes pluribus capitibus præditos nasci posse eodem modo. *Hydræ* *Lerneæ*, *Herculis* certamen, decantant *Pœtæ*, & veteres fabularum opifices, quam non nisi ex his monstribus ortam esse nemo est qui dubitet hanc fictionem. Visa est *Neapoli*, dum hæc scriberem, biceps vipera, & viva, quæ utrunque caput movebat & trifurcas linguas. Vidi multas lacertas binas, ternasve

ternasve caudes habentes, quas vulgus insulsiſſime ludo favorabiles dicit, nec alio modo natas poſſibile eſt eſſe, niſi ex dilectiſſis ovis.

CAPUT XVIII.

Monſtroſi partus quomodo aliter gigni poſſint.

POSSUMUS jam editos partus ad libitum monſtroſos eſſingere, & alio quam ſupra diximus modo, nam uti fructus in creſcentes ad vaſis formam producimus, ut corone ad humani capitis ſimilitudinem, cucumeres in anguis formam, typos ipſis adoleſcentibus accomodando, ſic & in ſœtibus animalium evenire poſteſt: Modumque præciſe oſtendit Hippocrates libro de aëre, aquis, & locis, & quomodo id faciant, qui Phasim accollunt, capita omnes juſto longiora habentes, quum nulla alia gens ſit, quæ ſimilia capita habeat. A principio quidem conſuetudo fuit in cauſa, ut ejuſmodi capita haberent: nunc autem Natura ipſa cum conſuetudine conſpiravit, ſiquidem generoſiſſimum apud eos putatur caput habere quam maxime longum: conſuetudinis autem hoc initium fuit. Quum recens natus eſt infans caput ejus adhuc tenerum, ac molle exiſtens, quam celerime conſtringunt manibus, coaptantesque cogunt in longitudinem augeri, quin & vinctulis connectunt, ac aptis instrumentis colligant, quo rotunditas capitis prohibeatur, ac longitudo augeatur: ea conſuetudo tantum effecit, ut ejuſmodi natura capitum exiſteret. Temporis vero progreſſu Natura quoque tale produxit, ut non eſſet neceſſe conſuetudine priore cogere. Quum enim ſemen genitale ab omnibus corporis partibus procedat, à ſanis quidem ſanum, à morbidis morboſum, fiatque ut ex calvis calvi gignantur, & ex cæſiſ cæſii, & ut plurimum diſtortus diſtortum generet, eademque ratio ſi circa reliquas formas, quid prohiberet, ut non ex macrocephalis macrocephali gignerentur: nunc autem non amplius durer, per hominum incuriam intercepta. Sic ſi volumus nos canem bipedem generare, ut circumferri videamus. Quum adhuc teneri ſint, obtruncandi pedes,
ac di-

ac diligenter medendi, ut sanentur, eos pedibus truncos coire curabimus cum aliis canibus bipedibus, & si qui nascentur, non bipedes fuerint, & nos illos pedibus privabimus, tantisper id faciendo, quousque ex se Natura bipedes producat canes. Sic & simos nasos, & acutos obsterices infantibus emendant, dum teneri sunt, eos sæpius accommodando.

CAPUT XIX.

De vi mira imaginationis, & quomodo varii factus gigni possint.

PLUTARCHUS in Philosophorum placitis ait Empedoclem visu sub conceptum infantem formari, etenim mulieres, simulacra sæpiuscule, statuasque in deliciis habuisse, similesque iis partus enixas. Hippocrates mulieris famam honestando, quæ filios à genitoribus satis dissimiles genuerat, rationem exegit è pictura, quæ suo cubiculo inerat. Quintilianus eadem ratione mulierem defendit, quæ alba æthiopem pepererat, ab omnibus mancipii filium putatum. Narrat Damascenus puellam hirsutum puerum generasse, & ejusmodi rationem inquirens, imaginem Divi Joannis, in ejus cubiculi prospectu hirsutam repperit. Heliodorus suæ pulcherrimæ historiæ initium capit, quod Æthiopiar Regis conjux Chariclæam albam genuisset, quum in ejus domicilio, ubi cum Rege concumbebat, Andromedæ fabula depicta esset. Alias legimus cornutos filios peperisse, quod Actæonis fabulam in congressibus venereis contemplassent. Videntur passim puerorum labra bifida, quod matres dum uterum gestarent, leporem aspexerint. Magnus est animi affectus, vel vis imaginationis: maximus vero dum sui in excessum fertur, ut id assequi imaginatione minime queat. Gerentes uterum mulieres, quando vehementissime cupiunt, vehementerque excogitant, spiritus immutant interiores, & in his excogitatæ rei pinguntur imagines, ii sanguinem movent, unde in mollissima fetus materia rei imaginem exprimunt. sic partus in perpetuum maculis, variisque notis insciunt, nisi desiderio refricato quiescant. Ideo rerum

rerum exploratores non impune exquisivere, ita signari, uti cogitat anima, & maxime in præcipuis actionibus, ut in maris congressu, spermatis ejectione, & aliis; ideo homini quum insit cogitationum velocitas, animique celeritas, & ingenii varietas, multiformes imprimit notas, plures iccirco in homine, quam in cæteris animalibus differentia: aliis enim quum immobiles sint animi, singulis in suo genere similia procreandi datur facultas. Hanc animi vim, & cogitationis recte novit Iacob, uti sacræ testantur literæ. Nam

pecudes discolors generare

quærens, id effecit, quod imitari omnes jubeo, qui idem facere concupiscunt. Ipse virgulta, ac perticas populneas, amygdalinas, quæve facile corticibus spoliari possent, edolatas corticibus interceptas, circulis redimitas, & sinuatas, uti colubros albo, nigrove intertinctas colore, in canalibus juxta aquas, in pascuis, & præsepibus fixit: ubi grex ovilli pecoris stabulabantur, ut coitum ineundo, & oculos circumlustrando, nil nisi virgas aspicerent, ut quos darent fortus, diverse colorati, & passim candida vellera pullis infuscarentur maculis, non injucundum visu. Hos in lucem æditos, separatis omnibus, qui maculosi non essent, in conspectum ovium matricum sub conceptum agebat, unde illæ similiter, quos ante se conspexissent, maculosos ædebant fortus. Idem de lanigeris omnibus animalibus. Sed si universum pecus, vel

equi si vis varii nascantur.

Prævalet hoc in equis, idque plurimum observant, qui ejusmodi curam habent, & ad coitum equas admittunt, ut equilia, ubi coitum explent, tapetis, & variis pannis depictis coloribus exornent unde discolors equos, scutulatos, spadices, diverseque coloratos efficiunt. Docet quoque Absyrtus. Equam colore aliquo contegas, qualem futuram pullationem vis referre, siquidem qualem vestitu colorem ipsi mentiuntur, in talem enata progenies degenerabit, nam conscendens equus in coitu, colorum spectaculo detinetur, quod oculis obversabitur, & ta-

& talem dabit fortunam, ut tergoris diversitas maculis evariet, totidemque visuntur colores, quot in exemplo fuere, plurimumque emaculato blandiuntur colore. Oppianus de eadem re libro primo de Venatione:

*Inque utero matris pullos variare colores
Possunt, humana quanta est solertia mentis,
Quales exaptant speciosos corpore pullos
Efficere, tumida quando gestatur in alvo,
Sanciam dum mater violento flagrat amore,
Et formosus eam praesto admissarius ardet,
Magnanimum siquidem discriminat arte maritum,
Et tergum variis pigmentis tingit equiso.
In thalamos tandem adducunt splendore superbum.
Sic formosus equus praesto connubia cernens,
Spumat, adhinnit equus, flagratque per ossa cupido
Dum sponsae bibit ardentes invitus amores,
In Venerem tandem mittunt, & vincula solvunt.
Tum mater gignit maculosum corpore pullum,
Concipientis oculis objectos mille colores.*

Ut pavones albi fiant.

Erant olim Coloniae pavones albi tam rari, ut tanquam rem raram admirarentur, postea vero frequentiores ibi facti sunt & mercatoribus & Norvegia: nam quum spectaculi causa nigri, vel varii pavones in regionem istam inveci essent, omnes albi effecti sunt, quippe quum mares in ipso aëre ova incubarent, nivosa illa montium iuga perpetuo ob oculos viderent, ex ovibus jam animatis albos pullos excluderunt. Idem de omnibus avibus suademus faciendum. Nam aviaria, vel caveas, quibus concluduntur, eorumque cubilia tectorio inalbantur opere, vel albis linteis, & velaminibus protegantur, vel exiguis cancellis praepediantur, quo minus iis locis fugiant, quum enim coitum ineunt, excubant, ovaque fovant, sic albicantem dabunt sobolem. Si vis

Columbae depictae nascantur:

Modo uteris, qui ab Oppiano docetur. Tempore quo uxores oscula maritis miscant, & Veneris desiderio moventur, columbarius pulcherrimas varias, praesertim purpur-

purpureas vestes in conspectum earum exponat, quibus illæ delectatæ, pullos etiam ejusdem coloris ædunt.

Hæc eadem peragit, novit quoque callidus anceps,

Cui volucres curæ sunt, & letalis arundo,

Atque columbarum pullos hac arte figurant.

Stragula flammeolis oculis, rubresque tapetes,

Et vestes ostro perfusus objicit anceps,

Sicque oculos pascens animos eludit amantes,

Et pullos edit rubeo discrimine misto.

Canes villosi ut nascantur.

Cupientes mulieres, loca ubi jacent, coeunt, & versantur canes illi, è pecudum velleribus, & pellibus cubilia sternant, ita præ oculis semper habendo, filios jubatos, uti leones ferunt. Id casu accidisse audivimus, quod jacens quotidie catella in mollibus arietis velleribus, filios, qui postea concepti sunt, jubatos produxit.

Sues & pecora alba producere

Volentes bubulci, & subulci, cubilia, & stabula equorum capitibus solo & compluviis exalbificatis construxerunt, & exornarunt, & inde nati sues, & pecora abafuere.

CAPUT XX.

Ut mulieres pulchros pariant filios.

EX his quæ diximus facile quisque poterit hæc eadem in humanum genus traducendo, pulchros filios producere. Immo hæc quæ dicimus casu evenisse tradunt scriptores, unde memoriæ mandandum judico, & quod maxime salutare remur esse: ut in magnatum cubilibus, & prospectu, Cupidinis, Adonidis, & Ganimedidis imagines propendeant, vel materia parentur solida: unde Venerem exercentes, uxores animo eas versent, immo fortissima imaginatione animus rapiatur, & gravida diutius eas contemplentur, sic partus inde conceptus eam formam imitabitur; quam ipsæ coeunt, & utero gerentes mente conceperint. Nec parum id profuturum scio. Quum id sæpius præcepissem, audivit quædam mulier pulchros filios parere percipiens, statimque candidum,

dum, marmoreum puerum, beneque formatum ante oculos sibi proposuit, talis enim formæ puerum exoptabat, coeundo, & uterum gerendo, quam sæpissime animo eum volutabat, enatumque postea foetum ostendit mater obesulum, nec à marmoreo simulachro dissimilem, sed ita pallentem, ut verum imitaretur marmor, & veritatis experientia paruit. Aliquæ artificio laudatæ sunt, successusque favit. Oppianus de ea re:

*Ipsa solent etiam sepe usurpare Lacones,
Dum uxores cernunt utero catulire tumentem,
Eximie pictas tabulas, & splendida ponunt,
Quique hominum genera effulserunt inter ephebos,
Nivea, Narcissum, bellantemque Hyacinthum,
Atque adolescentes facie, membrisque decoros,
Egægisque Deos, qualis Tymbreus Apollo
Conspicua lauro redimitus, qualis & Evan,
Cingens pampineo fusos diademate crines,
Dum tabulas instrant oculis, formasque venustas,
Attonita pariunt formosos ore Lacenæ.*

CAPUT XXI.

Quomodo mares, vel feminæ gigni possint.

EMPEDOCLES mares, aut feminas pro caliditate, frigiditateque gigni dixit, indeque esse quod perhibent primos olim mares ad exortum, & Meridiem terra enatos, feminas vero ad Septentrionem. Parmenides vice versa ad Septentrionem mares enatos, quippe qui spissitudinis plus habeant, contraque ad Meridiem feminas, utpote solutiores. Hipponax prout coibile, validumque fuerit semen, fluxumve, aut languidum, mares aut feminas gigni. Anaxagoras, Parmenides quod à dextris corporis partibus migratis, in dexteris quoque vulvæ partes manare, itemque quod à sinistris in sinistras quoque. Quod si ejusmodi delapsus vice versa everserit, feminas gigni. Leucippus partium immutatione, per quam mas colem, femina vulvam habet. Hactenus Leucippus. Democritus promiscuas partes ab utroque contingerit, cumque peculiaris, pro alterutris prævalentia gigni. Hipponax si quidem genitale semen prævaluerit,

valuerit, marem gigni, sin alimentum foeminam. Medici tamen omnes dixerunt, dextrum latus calidissimum, unde si mulier dextro latere emissum semen retinuerit, marem concipiet, in sinistro vero foeminam, idque in animalibus multiparis videre possibile esse: nam si praegnantem suam aperueris, in dextro latere mares, in sinistro foeminas reperiri: Ideo praecipunt mulieribus post receptum semen in dextrum latus cubare. Unde arietis dextro teste praeligato, foeminas tantum gigni, Plinius scripsit. Taurus ubi juvencam supervenit, certis signis comprehendere licet quem sexum generaverit: quoniam si parte dextra desilivit, marem seminasse manifestum est, si laeva foeminam. Quamobrem Aegyptii, mulierem, quae filiam pepererit significaturi, taurum pingunt sinistrorsum respicientem, sin filium, taurum qui se vertat dextrorsum. Ceterum si desideras ut, quod orietur sit masculus, quo tempore coeundum est, vineulo sinistrum testem excipito, sin autem foeminam dextrum similiter deligato, ex Columella, Africano, & Didymo. Sed quia in magnis gregibus operosum est, tentemus id alio modo. Aquilonis flatu mares concipiuntur, Austro foeminae, ex Plinio: Vis tanta est aquilonaris, ut vellea, quae non nisi foeminas pariant, immutet ad proles masculae procreationem. Spectare ad Aquilonem oportet, quum coeunt foeminae. Quae mane iniri solent, marem, si sero diei admiseris, non patiuntur. Aristoteles vir callidissimus Naturae rerum, praecipit admissurae tempore observare siccis diebus halitus septentrionales, ut contra ventum gregem pascamus, & eum spectans admittatur pecus, ut si foeminae generandae sint, austrinos flatus captare, ut eadem ratione matricem ineantur. Idem Columella, & Alianus. In Africum ventum a coitu quum pecus circumegerit, foeminas concepturas esse scito, Alianus, Plinius, Africanus & Didymus. Mares etiam & foeminae generantur vi tum aquarum, tum admissariorum: nam & aquae faciunt, ut foeminae maresve concipiantur. Non procul à Panensium civitate fluvius est Milichus, & post illum alius, nomine Charadius; ex hoc pecora tempore veris bibentia, ut plurimum mares parere ajunt: quum

quam ob causam pastores in diversam a flumine partem
ea abigunt. Pausanias in Achaïcis.

CAPUT XXII.

De variis animalium experimentis.

SUPER SUNT quædam animalium experimenta, non
inijcunda, nec spernenda, quæ ne alibi quærantur,
huc afferenda duximus. & primo

Quomodo albæ macule equis inducantur.

In equorum cosmetica tractatur, quid faciendum sicut
bi pilos albos desideras in equis. Solent enim mangones
falsas maculas in equis inducere, scilicet fronte, crure
sinistro, vel manu dextra, ut eos fallant, qui ex horum
signorum indicatione, equi mores præfagiunt. Quod casus
ostendit: nam ubi in equorum corpore pellis casu
aliquo deglubitur, nascuntur illico cani pili. Sed qui
data opera volunt ibi albos nasci, derasis pilis sauciant
pellem, & renascuntur alibi. At Oppianus igne id operatur.

*Illis in circos pellis discreta rotundos,
Pantheræ maculis inter nigrantibus albet,
Sic primum, teneros solers effingit equis,
Dum ferro candente pilos edoctus adurit.*

Pili concolores cicatricum areis nascuntur equis,

Hoc modo id fieri docet Tiberius. Pinsiti hordei sextarios
quos subigito, & adjecta nitri spuma, exiguoque sale
panes formato, dein in furnum dimittito, donec in carbonem
redigantur, postremo tusos, tritosque permisto
oleo ulcerum cicatricibus oblinito, & hoc diebus viginti
facito. Sed cur cicatricibus equorum inspersus hordei
pulvis faciat, ut pili non albi, sed cæteris unicolores
reddantur, rationem reddere conatur Aphrodisiensis,
quod vim discutiendi hordeum, purgandique obtinens,
detergit, atque absorbet excrementum pituitæ, atque
materiam omnem vitiosam, quam ulcus per membri infirmitatem
collegerat. Nec omitam ludicrum experimentum, ut

Boyes

Boves falsam pinguedinis speciem representent.

Si in seniores boves crure inciso spiritum adigas, deinde præbeas pabulum, pingues reddes. Possumus & potu

pecorum vellera vario colore tingere.

Ælianus. Confluentem candidi coloris efficientem Crathis fluvius emittit: nam ovillum & bubulum pecus, & omnis grex quadrupes, sicut Theophrastus ait, ex eo bibens, de nigro, rufove fit albus. Boves in Eubœa omnes fere albi nascuntur. Ad diversam potionem colorum mutationem oves faciunt, quod quidem ipsum ex vi, & natura amnium usu eis evenire, eo omni tempore, quum ineuntur, solet. Itaque ex albis commutatio in nigras fit, contraque ex nigris in albas convertuntur, hæc autem tum ad Antandrum amnem accidunt, tum ad Thraciæ fluvium. Ad Trojam Scamander ex aqua sua potantes oves fulvas efficit. Possumus & corporum signis

futuros pullorum colores cognoscere.

Ad mularum maxime partus aurium referre in his & palpebrarum pilos ajunt, quamvis enim unicolor reliquo corpore, totidem tamen colores, quot ibi fuere reddere. Columella candidi, nigrive ovium efficiuntur factus, si sub lingua arietis venæ nigrae, aut candidæ habentur: cujus enim coloris sunt venæ, ejusdem & vellus, varium enim si plures venarum colores sunt, ex Aristotele, Democrito & Didymo. Quomodo vero possumus

Pullum gallinaceum marem an fœminam futurum, ex ovo cognoscere.

Docemus ex Aristotele, si ovum erit rotundum, marem excludet, sin oblongum, fœminam; ratio quod in rotundis calor simul collectus est.

Ut avis associetur tecum.

Nunc picæ cum quodam amico societatem narrabimus, qui hoc artificio picam in suam servitutem, ne dicam familiaritatem coëgerit, ut non solum ad quotidianas necessitates ad eum advolaret, sed ne diu, noctuque ab eo discederet. Artificium tale fuit. Dum adhuc in nido

in nido implumis esset, inferiorem rostri partem ad fauces usque detruncavit, ut misella non nisi manuum auxilio cibo vesci posset. Unde ipse quotidie suis manibus cibum subministraret. Ipsa ad prandium, & cenam supramensam advolabat, & garrula loquacitate amicum deliniebat, ut nil inditum, inimitatumque in domo relinqueret, & non solum voces, sed humanas actiones imitabatur: adultam domi liberam relinquebat, quæ ubi libet advolabat, sed cibi hora domi semper revertebatur. Coningit amicum domum relinquere, ut longius quindécim dierum spatio itinere proficisceretur. Ipsa semper comes fuit: nunc longius evolante, ac supra ramum insidente, usque donec ad eam perveniret, quæ super pileum & humeros advolabat, lætitia & gaudio exiliens: nunc retro advolans; ubi longius ipse processisset, ad eum accurrebat, noctu secum semper cubabat & adhuc usque suo fruitur consortio. Sed de universa animalium transmutatione satis dicta sunt.

LIBER TERTIUS

Agriculturæ præcepta promit, de novis
producendis, commiscendisque plantis.

PROOEMIUM.

NOVOS jam, & varios animalium partus recensuimus, nunc plantarum suppetunt, qui pecculiosa jucunditate, & portentosa elegantia contemplantium mentes, & oculos in admirationem provocent. Hæc plus afferunt emolumenti, & ex his Magus mirabilior videri poterit: nam sceneratio, quæ cum terra fit, honestior, & luculentior est cæteris, & terra nunquam vetus, vel effæta est, ubique sponte luxurians, novis seminibus recipiendis, novisque producendis inexplebilis fecunditatis, & perennis proventus existit: & si Natura in cunctis admirabilis est, in plantis admirabilior vult videri. Ibi

E

unum